ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

COM(92) 33 τελικό - SYN 395
Βρυξέλλες, 23 Μαρτίου 1992

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

περί εναρμονίσεως της διάρκειας προστασίας
του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων
συγγενικών δικαιωμάτων

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ: Γενικά

I. Το δίκαιο των κρατών μελών και οι διεθνείς συμβάσεις για τη διάρκεια της προστασίας

A. Η διάρκεια της πνευματικής ιδιοκτησίας
B. Η διάρκεια των συγγενικών δικαιωμάτων

II. Η εσωτερική αγορά και οι διάρκειες προστασίας

III. Νομικό πλαίσιο και επιλογή για την εναρμόνιση

A. Το νομικό πλαίσιο
B. Νομικές θεμελιώσεις
Γ. Η επιλογή κατά την εναρμόνιση
Δ. Άλλες σκέψεις

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: Εξέταση των διατάξεων

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Εισαγωγή

Η πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα περιλαμβάνονται στα δικαιώματα επί των προϊόντων της διανοίας και η διάρκεια προστασίας τους είναι περιορισμένη. Έτσι, αντίθετα με το κλασικό δικαίωμα κυριότητας που δεν γνωρίζει χρονικό περιορισμό, τα αποκλειστικά αυτά δικαιώματα αποσβένονται, μετά από ορισμένο χρόνο, και τα έργα ή τα αντικείμενα της προστασίας καθίστανται κοινά.

Επομένως, η διάρκεια της προστασίας αποτελεί ουσιώδες στοιχείο των δικαιωμάτων επί των προϊόντων της διανοίας. Οι διεθνείς συμβάσεις ωστόσο, οι οποίες διέπουν την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα, δεν έχουν καθιερώσει σταθερή διάρκεια προσστασίας. Από αυτό απορρέουν αποκλίσεις, μερικές φορές σημαντικές, μεταξύ των δικαίων των κρατών μελών της Κοινότητας. Οι διαφορές αυτές ως προς τη διάρκεια έχουν ως συνέπεια την παρακώλυση των συναλλαγών και στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και για το λόγο αυτό πρέπει να εξαλειφθούν ώστε να υλοποιηθεί η εσωτερική αγορά.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: Γενικά

I. Το δίκαιο των κρατών μελών και οι διεθνείς συμβάσεις για τη διάρκεια της προστασίας

Α. Η διάρκεια της πνευματικής ιδιοκτησίας

1. Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Βέρνης, πράξη των Παρισίων του 1971, για την προστασία των λογοτεχνικών έργων αναγνωρίζεται στην πνευματική ιδιοκτησία γενική διάρκεια προστασίας και ειδικές διάρκειες για ορισμένους τύπους έργων. Η Σύμβαση αυτή θεσπίζει επίσης τους κανόνες για τον προσδιορισμό της χώρας προέλευσης ενός έργου, κανόνες που είναι ουσιώδεις για τον καθορισμό της διάρκειας προστασίας κάθε έργου, ιδίως όσον αφορά τη σύγκριση των διαρκειών προστασίας.

α) Γενική διάρκεια της πνευματικής ιδιοκτησίας

2. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της Σύμβασης της Βέρνης ορίζει ότι η διάρκεια προστασίας καλύπτει τη ζωή του δημιουργού και 50 έτη μετά το θάνατό του. Η παράγραφος 6 του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι οι χώρες της Ενώσεως της Βέρνης μπορούν να παράσχουν διάρκεια προστασίας ανώτερη της προβλεπόμενης από τη Σύμβαση. Επομένως η διάρκεια των 50 ετών μετά το θάνατο του δημιουργού (pma) είναι η ελαχίστη.

Δέκα από τα δώδεκα κράτη μέλη διατήρησαν την ελαχίστη διάρκεια της Σύμβασης της Βέρνης προσθέτοντας ορισμένες ειδικές παρατάσεις. Η Γερμανία, ωστόσο, προστατεύει όλα τα έργα 70 έτη μετά το θάνατο του δημιουργού και η Ισπανία 60 έτη μετά το θάνατό του. Η Γαλλία εφαρμόζει γενική διάρκεια 50 ετών μετά το θάνατο του δημιουργού, αλλά παρέχει προστασία 70 ετών μετά θάνατον για τις "μουσικές συνθέσεις με ή χωρίς λόγια".

3. Πέρα από αυτή τη γενική διάρκεια, τρία κράτη μέλη εισήγαγαν παρατάσεις της διάρκειας λόγω των συνεπειών που είχαν για την εκμετάλλευση των έργων οι παγκόσμιοι πόλεμοι:

   - το Βέλγιο παράταση 10 ετών (νόμος της 25ης Ιουνίου 1921),
   - η Ιταλία παράταση 12 ετών (νομοθετικό διάταγμα της 20ής Ιουλίου 1945 και νόμος της 19ης Δεκεμβρίου 1956),
   - η Γαλλία παράταση 6 ετών (νόμος της 3ης Φεβρουαρίου 1919) και 8 ετών (νόμος της 21ης Σεπτεμβρίου 1951). Εξάλλου, ο νόμος του 1951 εισήγαγε κατ'εξαίρεση παράταση 30 ετών υπέρ των δικαιοδόχων των δημιουργών που πέθαναν για τη Γαλλία.

4. Ο ισπανικός νόμος για την πνευματική ιδιοκτησία του 1879 προέβλεπε διάρκεια προστασίας 80 ετών μετά το θάνατο του δημιουργού. Ο νόμος της 11ης Νοεμβρίου 1987 μείωσε τη διάρκεια στα 60 έτη μετά θάνατον. Μία μεταβατική διάταξη, ωστόσο, προβλέπει ότι τα δικαιώματα εκμετάλλευσης των έργων που έχουν δημιουργηθεί από θανόντες δημιουργούς πριν από την έναρξη ισχύος του νέου νόμου δικαιούνται τη διάρκεια προστασίας που προβλέπεται από τον προγενέστερο νόμο. Πρόκειται δηλαδή για διατήρηση κεκτημένων δικαιωμάτων.

β) Ειδικές διάρκειες προβλεπόμενες από τη Σύμβαση της Βέρνης

5. Η Σύμβαση της Βέρνης περιέχει ειδικές διατάξεις όσον αφορά τα κινηματογραφικά έργα (άρθρο 7, παράγραφος 2), τα ανώνυμα ή ψευδώνυμα έργα (άρθρο 7, παράγραφος 3), τα φωτογραφικά έργα και τα έργα των εφηρμοσμένων τεχνών (άρθρο 7, παράγραφος 4), τα έργα που είναι προϊόν συνεργασίας (άρθρο 7 δις).

6. Κινηματογραφικά έργα

Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Βέρνης τα κράτη "δύνανται να προβλέψουν ότι η διάρκεια της προστασίας λήγει πεντήκοντα έτη μετά τον χρόνον καθ'όν το έργον κατέστη προσιτόν εις το κοινόν, με την συγκατάθεσην του δημιουργού ή ότι, ελλείψει τοιούτου επισυμβάντος γεγονότος κατά την διάρκειαν των πεντήκοντα ετών από της πραγματοποιήσεως τοιούτου έργου, ότι η διάρκεια της προστασίας λήγει πεντήκοντα έτη μετά την πραγματοποίησην ταύτην". (άρθρο 7, παράγραφος 2).

Η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο έκαναν χρήση αυτής της δυνατότητας παρεκκλίσεως που προβλέπεται από τη Σύμβαση της Βέρνης. Επομένως, στα άλλα κράτη μέλη η διάρκεια υπολογίζεται από το θάνατο του δημιουργού ή των συνδημιουργών του κινηματογραφικού έργου. Έτσι, η διάρκεια προστασίας θα καλύπτει 50 έτη μετά το θάνατο του δημιουργού, εκτός από την Ισπανία (60 έτη μετά το θάνατο του δημιουργού), τη Γερμανία (70 έτη μετά το θάνατο του δημιουργού) και τη Γαλλία για τη μουσική του κινηματογραφικού έργου (70 έτη μετά το θάνατο του δημιουργού).

7. Ανώνυμα ή ψευδώνυμα έργα

Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 3, τα έργα αυτά προστατεύονται 50 έτη μετά το χρόνο κατά τον οποίο το έργο κατέστη νομίμως προσιτό στο κοινό, εκτός αν το ψευδώνυμο του δημιουργού δεν αφήνει καμία αμφιβολία για την ταυτότητά του ή αν αυτός αποκαλύψει την ταυτότητά του κατά τη διάρκεια των 50 ετών. Στις περιπτώσεις αυτές η διάρκεια υπολογίζεται κανονικά μετά το θάνατο του δημιουργού.

Το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 7, παράγραφος 3, προβλέπει επίσης ότι οι χώρες της Ενώσεως δεν έχουν υποχρέωση να προστατεύσουν τα ανώνυμα ή ψευδώνυμα έργα αν ευλόγως μπορεί να υποτεθεί ότι ο δημιουργός τους πέθανε πριν από 50 έτη.

Η διάταξη αυτή ερμηνεύεται από το γεγονός ότι η ημερομηνία θανάτου του δημιουργού δεν μπορεί να είναι γνωστή αν δεν έχει αποκαλυφθεί η ταυτότητά του. Πρέπει επομένως να επιλεγεί για τον υπολογισμό της διάρκειας, ένα άλλο γεγονός ως αφετηρία διατηρούνται όμως τα 50 έτη.

Τα κράτη μέλη περιέλαβαν στη νομοθεσία τους τις διατάξεις αυτές για την αφετηρία καθώς επίσης και την κανονική διάρκειας προστασία. Από αυτό έπεται ότι η διάρκεια των 70 ετών μετά το χρόνο που το έργο κατέστη προσιτό στο κοινό υφίσταται στη Γερμανία και τη Γαλλία (μουσικά έργα) και η διάρκεια των 60 ετών στην Ισπανία.

8. Φωτογραφικά έργα και έργα των εφηρμοσμένων τεχνών

Το άρθρο 7, παράγραφος 4, της Σύμβασης της Βέρνης προβλέπει απλώς ελαχίστη διάρκεια προστασίας 25 ετών μετά την πραγματοποίηση των φωτογραφικών έργων ή των έργων εφηρμοσμένων τεχνών.

Γι'αυτούς τους δύο τύπους έργων, οι διαφορές μεταξύ κρατών μελών ως προς τη διάρκεια προστασίας είναι αισθητές.

9. Ως προς τις φωτογραφίες, η Γερμανία, η Ισπανία και η Ιταλία έχουν σύστημα πολλαπλής προστασίας. Η διάρκεια προστασίας των φωτογραφιών που θεωρούνται έργα είναι ίση με των άλλων έργων, δηλαδή αντίστοιχα 70, 60 και 50 ετών. Αυτά τα κράτη μέλη, ωστόσο, έχουν και σύστημα ειδικής προστασίας για τις απλές φωτογραφίες, δηλαδή τις φωτογραφίες η καλλιτεχνική αξία των οποίων δεν κρίνεται επαρκής ώστε να εφαρμοστεί σ'αυτές η πνευματική ιδιοκτησία. Στην περίπτωση αυτή, η διάρκεια προστασίας καλύπτει 50 έτη μετά τη δημοσίευση για τις φωτογραφίες με ιστορική αξία και 25 έτη για τις άλλες απλές φωτογραφίες στη Γερμανία. Στην Ισπανία, η διάρκεια αυτή καλύπτει 25 έτη μετά την πραγματοποίηση και στην Ιταλία 20 έτη.

Τα άλλα κράτη μέλη εφαρμόζουν κανονική διάρκεια προστασίας στις φωτογραφίες.

10. Στα περισσότερα κράτη μέλη τα έργα των εφηρμοσμένων τεχνών προστατεύονται όσο διάστημα και τα άλλα έργα. Η Πορτογαλία, ωστόσο, προβλέπει διάρκεια μόνον 25 ετών μετά την πραγματοποίηση του έργου.

11. Έργα που είναι προϊόντα συνεργασίας

Το άρθρο 7 δις της Σύμβασης της Βέρνης προβλέπει ότι όταν το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ανήκει από κοινού στους συνεργάτες ενός έργου, οι προθεσμίες που έπονται του θανάτου του δημιουργού υπολογίζονται από του θανάτου του τελευταίου επιζώντος συνεργάτη. Τα κράτη μέλη περιέλαβαν στη νομοθεσία τους τη διάταξη αυτή. Επομένως οι διαφορές ως προς τη διάρκεια υφίστανται και στην περίπτωση αυτή εφόσον διαφέρουν οι κανονικές διάρκειες (δηλαδή 50, 60 ή 70 μετά το θάνατο του δημιουργού).

γ) Ειδικές διάρκειες που δεν προβλέπονται από τη Σύμβαση της Βέρνης

12. Τα κράτη μέλη γνωρίζουν μια σειρά διατάξεων σε θέματα διάρκειας προστασίας τα οποία συνδέονται με περιπτώσεις που δεν προβλέπονται από τη Σύμβαση της Βέρνης: μεταθανάτια έργα, συλλογικά, δημοσιευόμενα σε τόμους ή συνέχειες, έργα των δημοσίων αρχών ή των διεθνών οργανισμών.

13. Μεταθανάτια έργα.

Οι εθνικές διατάξεις στο θέμα αυτό διαφέρουν πολύ διότι κάθε κράτος μέλος έχει δικούς του κανόνες. Μπορεί κανείς να συνοψίσει δίνοντας τρία τυπικά παραδείγματα:

- η Γαλλία προβλέπει διάρκεια προστασίας 50 ή 70 ετών (μουσικά έργα) ανεξάρτητα από το χρόνο κατά τον οποίο δημοσιεύθηκε το έργο. Πράγματι, η προστασία μπορεί έτσι να είναι διηνεκής·
- η Ιταλία προβλέπει προστασία 50 ετών μετά τη δημοσίευση καθόσον αυτή έλαβε χώρα μέσα στα 20 χρόνια που έπονται του θανάτου του δημιουργού·
- το Ηνωμένο Βασίλειο προβλέπει ότι η προστασία του έργου λήγει εν πάσει περιπτώσει 50 έτη μετά το θάνατο του δημιουργού.

14. Συλλογικά έργα

Η έννοια αυτή δεν προβλέπεται από τη Σύμβαση της Βέρνης έχει εισαχθεί μόνο στην Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και την Πορτογαλία. Η διάρκεια που παρέχεται για τα ανώνυμα έργα ισχύει για τα συλλογικά έργα.

15. Έργα που δημοσιεύονται σε τόμους, μέρη ή κατ'άλλο τρόπο.

Οι νομοθεσίες της Δανίας, της Γαλλίας, της Ελλάδας, της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών, της Πορτογαλίας, της Ισπανίας προβλέπουν ειδικές διατάξεις. Οι μεν ιταλικές και πορτογαλικές διατάξεις προβλέπουν ότι η διάρκεια υπολογίζεται για κάθε τόμο ή κάθε επεισόδιο, κάτι που οδηγεί στην εφαρμογή των γενικών διατάξεων για τα έργα για τα οποία η ημερομηνία δημοσίευσης αποτελεί την αφετηρία της διάρκειας προστασίας, οι άλλοι νόμοι προβλέπουν εξαιρετικές διατάξεις στις περιπτώσεις αυτές. Για την ακρίβεια, αυτές οι άλλες νομοθεσίες ορίζουν ως αφετηρία της διάρκειας τη δημοσίευση μόνο του τελευταίου μέρους.

Έτσι, τα μέρη που έχουν δημοσιευθεί προηγουμένως θα έχουν στην πραγματικότητα μεγαλύτερη από τη συνήθη διάρκεια προστασίας. Η ελληνική νομοθεσία έχει την ιδιαιτερότητα να προβλέπει δεκαετή μόνο προστασία μετά τη δημοσίευση του τελευταίου μέρους για τα έργα που έχουν δημοσιευθεί σε τεύχη.

16. Έργα των δημοσίων αρχών ή των διεθνών οργανισμών

Οι ειδικές αυτές διατάξεις , που δεν συναντώνται σε ορισμένα κράτη μέλη, απλώς μνημονεύονται διότι δεν αποτελούν αντικείμενο εναρμόνισης με την παρούσα οδηγία. Η διαφορά στη μεταχείριση μεταξύ κρατών μελών οφείλεται στις αντιτιθέμενες νομικές παραδόσεις.

Ενώ οι κοινοβουλευτικές συζητήσεις, οι νόμοι, οι δικαστικές αποφάσεις ή οι άλλες πράξεις είναι εξ ορισμού δημόσιες και δεν μπορούν να υπαχθούν στην πνευματική ιδιοκτησία σε ορισμένα κράτη μέλη, άλλα κράτη μέλη, αναγνωρίζουν δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας στα έργα αυτά ή σε ορισμένα μεταξύ αυτών. Το δικαίωμα αυτό συνοδεύεται μερικές φορές από ειδική διάρκεια. Έτσι, για παράδειγμα, το "copyright του Στέμματος" στο Ηνωμένο Βασίλειο έχει διάρκεια 125 ετών μετά τη δημιουργία ενώ του Κοινοβουλίου ή των διεθνών οργανισμών καλύπτει 50 έτη μετά τη δημιουργία. Διατάξεις τέτοιου είδους υφίστανται στο Βέλγιο, την Ιρλανδία και την Ιταλία.

δ) Οι διατάξεις της Σύμβασης της Βέρνης σχετικά με τη χώρα προέλευσης και τη σύγκριση ως προς τις διάρκειες προστασίας.

17. Σύγκριση ως προς τις διάρκειες

Το άρθρο 7, παράγραφος 8, της Σύμβασης της Βέρνης προβλέπει ότι η χορηγούμενη διάρκεια προστασίας καθορίζεται από τη χώρα όπου ζητείται η προστασία. Πάντως, η χορηγούμενη διάρκεια δεν θα υπερβαίνει τη διάρκεια της χώρας προέλευσης του έργου. Επομένως η διάταξη αυτή προβλέπει σύγκριση της διάρκειας προστασίας της χώρας όπου ζητείται η προστασία με τη διάρκεια προστασίας της χώρας προέλευσης του έργου. Η ίδια αυτή διάταξη προβλέπει επίσης ότι οι χώρες μπορούν να μην εφαρμόζουν αυτή τη σύγκριση αλλά κανένα κράτος μέλος δεν έκανε χρήση αυτής της εξαίρεσης.

18. Χώρα προέλευσης ενός έργου

Από τις διατάξεις ως προς το ζήτημα σύγκρισης των διαρκειών προστασίας προκύπτει ότι η νομοθεσία της χώρας προέλευσης του έργου μπορεί να καθορίσει τη διάρκεια της χορηγούμενης προστασίας. Οι διατάξεις αυτές ως προς την προέλευση έχουν σημασία και για τον προσδιορισμό του αν ένα έργο προστατεύεται ή όχι με βάση τη Σύμβαση της Βέρνης, αυτή όμως η δεύτερη πιθανότητα δεν χρειάζεται να εξεταστεί στην παρούσα αλληλουχία.

Ο σημαντικός κανόνας στην παρούσα αλληλουχία ως προς τον προσδιορισμό της χώρας προέλευσης συναντάται στο άρθρο 5, παράγραφος 4, της Σύμβασης της Βέρνης. Έτσι, η χώρα προ της δημοσίευσης ενός έργου προσδιορίζει την προέλευσή του. Σε περίπτωση όμως συγχρόνου δημοσίευσης σε περισσότερες χώρες της Ενώσεως (δηλαδή δημοσίευση σε περισσότερες χώρες μέσα σε 30 ημέρες), οι οποίες αναγνωρίζουν διαφορετικής διάρκειας προστασία, χώρα προέλευσης είναι εκείνη της οποίας η νομοθεσία παρέχει τη βραχύτερη διάρκεια προστασίας.

Β. Η διάρκεια των συγγενικών δικαιωμάτων

19. Οι διαφορές ανάμεσα στη διάρκεια προστασίας των συγγενικών δικαιωμάτων, όταν η προστασία αυτή προβλέπεται στα κράτη μέλη, είναι αισθητές. Αυτό συμβαίνει ιδίως, επειδή οι σχετικές διατάξεις της διεθνούς σύμβασης για την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των οργανισμών ραδιοφωνίας και τηλεόρασης του 1961, η λεγόμενη Σύμβαση της Ρώμης, είναι πολύ πιο συνοπτικές από τις διατάξεις της Σύμβασης της Βέρνης και επειδή η ελαχίστη διάρκεια προστασίας που θεσπίζει είναι πολύ σύντομη. Εξάλλου, ορισμένα συγγενικά δικαιώματα τα οποία δεν ρυθμίζει η Σύμβαση της Ρώμης πρέπει επίσης να αποτελέσουν αντικείμενοεναρμόνισης από την παρούσα οδηγία.

α) Η Σύμβαση της Ρώμης

20. Το άρθρο 14 της Σύμβασης της Ρώμης προβλέπει ελαχίστη διάρκεια προστασίας 20 ετών αρχομένων από:
   - του τέλους του έτους εγγραφής για τα φωνογραφήματα και τις εκτελέσεις που έχουν εγγραφεί σ'αυτά,
   - του τέλους του έτους κατά το οποίο έλαβε χώρα η εκτέλεση, για τις εκτελέσεις που δεν έχουν εγγραφεί σε φωνογραφήματα,
   - από το τέλος του έτους κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε η εκπομπή, για τις ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές.

β) Οι νομοθεσίες των κρατών μελών

21. Όσον αφορά τους <u>ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες</u>, η διάρκεια προστασίας καλύπτει στο Λουξεμβούργο 20 έτη από την ημερομηνία της ερμηνείας ή της εκτέλεσης ή την εγγραφή της, και στην Ιαλία 20 έτη από την εκτέλεση ή την ερμηνεία ή, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, 30 έτη από την ημερομηνία καταθέσεως ή ακόμη 40 έτη από την ημερομηνία της εγγραφής. Η διάρκεια αυτή καλύπτει στην Ισπανία, στην πρακτική, 40 έτη από την ημερομηνία της εκτέλεσης ή της ερμηνείας ή ακόμη και από τη δημοσίευση της εγγραφής.

Η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, τέλος, εφαρμόζουν διάρκεια προστασίας 50 ετών από την ημερομηνία της ερμηνείας ή της εκτελέσεως, η Γαλλία από την πρώτη παρουσίαση στο κοινό, η Ελλάδα και η Γερμανία είτε από την πρώτη δημοσίευση της εγγραφής είτε από την ημερομηνία της παρουσίασης από την εγγραφή τους και η Πορτογαλία μετά το γεγονός που συνιστά αφετηρία.

22. Η κατάσταση, ως προς τους παραγωγούς φωνογραφημάτων, είναι η ακόλουθη: στο Λουξεμβούργο, η διάρκεια προστασίας καλύπτει 20 έτη μόνον από την εγγραφή και στη Γερμανία 25 έτη από τη δημοσίευση της εγγραφής ή και από την παραγωγή της. Η Ιταλία προβλέπει προστασία 30 ετών από την κατάθεση ή 40 από την παραγωγή.

Η Ισπανία εφαρμόζει προστασία 40 ετών από τη δημοσίευση ή την παραγωγή ενώ η Δανία, η Γαλλία, η Πορτογαλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία χορηγούν προστασία 50 ετών από την εγγραφή, την πρώτη παρουσίαση στο κοινό της εγγραφής, την παραγωγή/μετάδοση (πρώτη δημοσίευση, τηλεοπτική μετάδοση ή μετάδοση μέσω καλωδίου) είτε την πρώτη δημοσίευση.

23. Για τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, η διάρκεια προστασίας υπολογίζεται από την ημερομηνία μετάδοσης της εκπομπής. Η διάρκεια αυτή καλύπτει 20 έτη στο Λουξεμβούργο και την Ιταλία, 25 έτη στη Γερμανία, 40 έτη στην Ισπανία και 50 στη Δανία, τη Γαλλία, την Πορτογαλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία.

24. Ορισμένα κράτη μέλη γνωρίζουν επίσης συγγενικό δικαίωμα των παραγωγών κινηματογραφικών ταινιών που δεν προβλέπεται από τη Σύμβαση της Ρώμης. Το δικαίωμα αυτό διαρκεί 25 έτη στη Γερμανία από τη δημοσίευση της εγγραφής ή της παραγωγής της, 40 έτη στην Ισπανία από τη δημοσίευση/παραγωγή και 50 έτη στη Γαλλία από την πρώτη παρουσίαση στο κοινό της εγγραφής. Στην Πορτογαλία, η διάρκεια καλύπτει 50 έτη από την ημερομηνία της εγγραφής.

25. Η Σύμβαση της Ρώμης δεν προβλέπει σύστημα σύγκρισης των διαρκειών προστασίας. Πράγματι, η σύγκριση προβλέπεται μόνον όσον αφορά τη δεύτερη χρήση φωνογραφημάτων (άρθρο 16, παράγραφος 1 α) (iv)).

II. <u>Η εσωτερική αγορά και οι διάρκειες προστασίας</u>

26. Οι διάφορες διάρκειες προστασίας που αναφέρονται ανωτέρω είναι σημαντικές σε ορισμένες περιπτώσεις. Αυτό έχει σαν συνέπεια σε ορισμένα κράτη μέλη να είναι δυνατή η προστασία έργων ή αντικειμένων όπως τα φωνογραφήματα και σε άλλα κράτη να μην είναι δυνατή επειδή έχει λήξει η βραχύτερη διάρκεια προστασίας τους.

Το Δικαστήριο έκρινε μια τέτοια περίπτωση στην υπόθεση εταιρεία EMI Electrola GmbH κατά εταιρείας Patricia Im-und Export Verwaltungsgesellschaft mbH, αριθ. 341/87 (απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 1989, εφεξής απόφαση Patricia). Επρόκειτο για φωνογραφήματα που είχαν εισαχθεί στη Γερμανία όπου ίσχυε ακόμη αποκλειστικό δικαίωμα, προέρχονταν δε από τη Δανία όπου η προστασία είχε παύσει.

27. Με την ευκαιρία αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι:

Σκέψη 10: "... το γεγονός ότι τα ηχητικά υποθέματα διατέθηκαν νόμιμα στην αγορά άλλου κράτους μέλους δεν οφείλεται σε πράξη ή συναίνεση του δικαιούχου του δικαιώματος του δημιουργού ή του λαβόντος άδεια εκμεταλλεύσεως αλλά στη λήξη της περιόδου προστασίας που προβλέπει η νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους. <u>Το πρόβλημα που ανέκυψε προκύπτει, κατά συνέπεια, από τις διαφορές των εθνικών νομοθεσιών ως προς τη διάρκεια της περιόδου προστασίας</u> που εξασφαλίζει το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα, διαφορές που αφορούν είτε την ίδια τη διάρκεια της προστασίας είτε τις λεπτομέρειές της όπως το χρόνο ενάρξεως της περιόδου προστασίας".

Σκέψη 11: "Πρέπει, σχετικώς, να παρατηρηθεί ότι στο παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου που χαρακτηρίζεται από την έλλειψη εναρμονίσεως ή προσεγγίσεως των σχετικών με την προστασία της λογοτεχνικής και καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας νομοθεσιών, στον εθνικό νομοθέτη εναπόκειται ο καθορισμός των προϋποθέσεων και των λεπτομερειών της προστασίας αυτής."

Σκέψη 12: "Δεδομένου ότι οι διαφορές των εθνικών νομοθεσιών μπορούν να προκαλέσουν περιορισμούς στο ενδοκοινοτικό εμπόριο των ηχητικών υποθεμάτων, οι περιορισμοί αυτοί είναι δικαιολογημένοι, βάσει του άρθρου 36 της Συνθήκης, εφόσον προκύπτουν από τις διαφορές των ρυθμίσεων των σχετικών με τη διάρκεια της προστασίας η οποία είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με την ίδια την ύπαρξη των αποκλειστικών δικαιωμάτων".

28. Από την απόφαση αυτή του Δικαστηρίου συνάγεται ότι οι διαφορές ως προς τη διάρκεια προστασίας στα κράτη μέλη έχουν σαν συνέπεια η εσωτερική αγορά των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων και των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών να μην μπορεί να υλοποιηθεί αν δεν επιχειρηθεί εναρμόνιση των διαρκειών. Το Δικαστήριο έκρινε μάλιστα ότι η εναρμόνιση πρέπει να αφορά όχι μόνο τη διάρκεια της προστασίας καθ'αυτή, αλλά και ορισμένες από τις λεπτομέρειές της όπως το χρόνο από τον οποίο αρχίζει να υπολογίζεται η διάρκεια της προστασίας.

Από την ανάλυση αυτή του Δικαστηρίου, εξάγεται το συμπέρασμα ότι η εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας πρέπει να είναι καθολική προκειμένου να δημιουργηθεί η εσωτερική αγορά. Έτσι, δεν θα είναι αρκετό να καθοριστεί η διάρκεια για κάθε είδος προστατευόμενου έργου ή αντικειμένου, αλλά και να προβλεφθούν διατάξεις που θα εξασφαλίζουν ότι η διάρκεια αυτή θα αρχίζει και θα λήγει την ίδια στιγμή σε όλα τα κράτη μέλη.

Πρέπει να προστεθεί ότι οι διαφορές ως προς τη διάρκεια προστασίας μεταξύ κρατών μελών είναι δυνατόν να έχουν σαν συνέπεια όχι μόνο την παρακώλυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων ή των υπηρεσιών, αλλά και να προκαλούν στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό μεταξύ κρατών μελών και να παρακωλύουν την ελευθερία εγκαταστάσεως. Πράγματι, η διάρκεια προστασίας, είναι, όπως υπέμνησε το Δικαστήριο, ένα από τα βασικά στοιχεία των αποκλειστικών δικαιωμάτων. Έτσι, στα κράτη μέλη που προβλέπουν σύντομες διάρκειες προστασίας οι επιχειρηματίες μειονεκτούν σε σύγκριση με εκείνους των άλλων κρατών μελών.

29. Τέλος, κατά την ακρόαση που οργάνωσε η Επιτροπή στις 13 και 14 Ιουνίου 1991, οι ενδιαφερόμενοι κύκλοι, η πλειοψηφία των οποίων έκρινε ότι εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων είναι απαραίτητη, υποστήριξαν ότι εκτός από τους ανωτέρω λόγους, η εναρμόνιση υπαγορεύεται από την ανάγκη για νομική ασφάλεια και ότι συνεπάγεται διευκόλυνση της διαχείρισης των εν λόγω δικαιωμάτων. Θα επιτρέψει εξάλλου αποτελεσματικότερο αγώνα κατά της πειρατίας και της εισαγωγής παράνομων προϊόντων προερχομένων από τρίτες χώρες. Υπογραμμίστηκε ότι το εναρμονισμένο νομικό πλαίσιο συνιστά ουσιαστικό στοιχείο για τις μελλοντικές επενδύσεις στην Κοινότητα στον τομέα της πνευματικής δημιουργίας.

III. <u>Νομικό πλαίσιο και επιλογή για την εναρμόνιση</u>

30. Εφόσον είναι δεδομένη η ανάγκη εναρμόνισης της διάρκειας προστασίας της πνευματικής δημιουργίας και των συγγενικών δικαιωμάτων στην Κοινότητα, χρειάζεται να υπομνηστεί το διεθνές, το εθνικό και το κοινοτικό νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο τίθεται το θέμα της εναρμόνισης, και να αναφερθούν οι γενικές γραμμές που αποτέλεσαν τη βάση των επιλογών που γίνονται.

Α. Το νομικό πλαίσιο

31. Οι διεθνείς συμβάσεις

Οι σχετικές πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα ανέρχονται σε τέσσερεις. Πρόκειται για τις Συμβάσεις της Βέρνης και της Ρώμης που αναφέρθηκαν ήδη και την Παγκόσμια Σύμβαση περί πνευματικής ιδιοκτησίας (που υπογράφηκε στη Γενεύη το 1952 και αναθεωρήθηκε στο Παρίσι το 1971), καθώς και τη Σύμβαση για την προστασία των παραγωγών φωνογραφημάτων από την αναπαραγωγή των φωνογραφημάτων τους που δεν έχει επιτραπεί (Γενεύη 1971).

Αν οι δύο τελευταίες συμβάσεις δεν αναφέρθηκαν μέχρι τώρα αυτό οφείλεται στο ότι η προστασία που χορηγούν είναι λιγότερο εκτενής από την προστασία των Συμβάσεων της Βέρνης και της Ρώμης. Από αυτό έπεται ότι οι διατάξεις που συμβιβάζονται με τις Συμβάσεις της Βέρνης και της Ρώμης θα συμβιβάζονται και με την Παγκόσμια Σύμβαση περί πνευματικής ιδιοκτησίας ή τη Σύμβαση της Γενεύης για την προστασία των φωνογραφημάτων. Ως εκ τούτου απλώς μνημονεύεται η ύπαρξη αυτών των συμβάσεων χωρίς να χρειάζεται να περιγραφούν με λεπτομέρειες οι διατάξεις τους.
Σύμφωνα με την πρόταση απόφασης για την προσχώρηση των κρατών μελών στις Συμβάσεις της Βέρνης και της Ρώμης[1] που αντικατοπτρίζει τη σημασία που προσδίδει η Επιτροπή σ'αυτά τα δύο διεθνή νομικά μέσα, η παρούσα πρόταση δεν μπορεί παρά να σεβαστεί τις διατάξεις τους. Πράγματι, οι συμβάσεις αυτές έχουν ως αποστολή να εξασφαλίσουν αποτελεσματική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτό πρέπει να ενθαρρυνθεί προς το ίδιο το συμφέρον της Κοινότητας, έστω κι αν η ίδια χορηγήσει στο έδαφός της ακόμη μεγαλύτερη προστασία.

---

(1) ΕΕ αριθ. C 24 της 31.1.1991, σ.5.

32. Στις σκέψεις αυτές πρέπει να προστεθεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 234 ΕΟΚ προβλέπουν ότι οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις που συνάφθηκαν από τα κράτη μέλη προ της ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης ΕΟΚ δεν θίγονται από τη Συνθήκη αυτή. Η Επιτροπή έχει πρόθεση να λάβει υπόψη της τις υποχρεώσεις των κρατών μελών που απορρέουν από τέτοιες συμβάσεις.

33. Διατήρηση των κεκτημένων δικαιωμάτων

Είναι γενική αρχή του δικαίου των κρατών μελών προστατευόμενη από την κοινοτική έννομη τάξη ο σεβασμός των κεκτημένων δικαιωμάτων. Έτσι, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι "η αναδρομική ανάκληση νόμιμης πράξης, που παρέσχε δικαιώματα ή παρόμοια πλεονεκτήματα, αντιβαίνει στις γενικές αρχές του δικαίου" (Απόφαση της 22.09.83, υπόθ. 159/82, Verli-Wallace κατά Επιτροπής, Συλλ. σ. 2711) ή ότι "για λόγους νομικής ασφάλειας και ενόψει ιδίως του σεβασμού των κεκτημένων δικαιωμάτων [...], πρέπει να περιοριστεί η ακύρωση μιας αποφάσεως της Επιτροπής ..." (απόφαση της 06.03.1979, υπόθ. 92/78, Simmenthal κατά Επιτροπής, Συλλ. σ. 777).

Προκύπτει λοιπόν ότι αν μία κοινοτική οδηγία για την εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων έχει ως συνέπεια να μεταβάλλει υποκειμενικά δικαιώματα, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα υφιστάμενα δικαιώματα των υπηκόων ή επιχειρήσεων της Κοινότητας. Σε περίπτωση λοιπόν που η οδηγία αυτή έχει ως συνέπεια σύντμηση της διάρκειας προστασίας γενικά, θα πρέπει να προβλέπει μεταβατικά μέτρα σχετικά με τη διάρκεια προϋφισταμένων δικαιωμάτων. Οι μεταβατικές αυτές περίοδοι θα είναι κατ'ανάγκη μακριές και θα αναβάλουν αντίστοιχα την πραγματική δημιουργία της εσωτερικής αγοράς.
Κατά το παρελθόν δύο τουλάχιστον κράτη μέλη προέβησαν σε σύντμηση της διάρκειας προστασίας.

34. Στη Γερμανία, ο νόμος της 9ης Σεπτεμβρίου 1965 μείωσε την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών για την εγγραφή των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους από 50 έτη μετά θάνατον σε 25 έτη μετά τη δημοσίευση ή 25 έτη μετά την εγγραφή αν η δημοσίευση δεν έγινε μέσα στην προθεσμία αυτή. Σύντμηση της ίδιας μορφής εισήχθη και για τις απλές φωτογραφίες.
Το άρθρο 135 του νόμου όριζε ότι οι διατάξεις του νέου νόμου εφαρμόζονται στις υφιστάμενες εγγραφές. Το Bundesverfassungsgericht(1) σε απόφαση της 8ης Ιουλίου 1971 έκρινε ότι, ναι μεν ο γερμανός νομοθέτης είχε δικαίωμα να τροποποιήσει τα υφιστάμενα δικαιώματα και τη διάρκειά τους για λόγους νομοθετικής συνέπειας, ορισμένες όμως συνέπειες αυτών των τροποποιήσεων ήταν απαράδεκτες ως αντιβαίνουσες στις συνταγματικές εγγυήσεις. Αποφάνθηκε ιδίως ότι ο νέος νόμος δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια, αντικείμενα προστασίας να καθίστανται κοινά αμέσως μετά την έναρξη ισχύος του νόμου, ενώ σύμφωνα με τις προγενέστερες διατάξεις θα προστατεύονταν ακόμα.

35. Στην Ισπανία, ο νόμος της 11ης Νοεμβρίου 1987 μείωσε τη διάρκεια προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας από 80 έτη μετά θάνατον σε 60 έτη μετά θάνατον. Ο νομοθέτης, προκειμένου να σεβαστεί τα κεκτημένα δικαιώματα, προέβλεψε μεταβατικές διατάξεις.

Οι διατάξεις αυτές ορίζουν ιδίως ότι οι τροποποιήσεις που εισήγαγε ο νέος νόμος οι οποίες θίγουν δικαιώματα κεκτημένα βάσει του προγενέστερου νόμου δεν θα έχουν αναδρομική ισχύ. Οι διατάξεις διευκρινίζουν ότι τα δικαιώματα εκμετάλλευσης για έργα που έχουν δημιουργηθεί από αποθανόντες δημιουργούς πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου θα προστατεύονται για όσο διάστημα προέβλεπε ο παλαιότερος νόμος και ότι τα νομικά πρόσωπα που απέκτησαν δικαιώματα παλαιότερα θα μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματα αυτά επί 80 έτη μετά τη δημοσίευση. Επομένως ο ισπανός νομοθέτης διατήρησε πλήρως τα κεκτημένα δικαιώματα.

---

(1) Βλέπε GRUR 1972, τεύχος 8, σσ. 941 και επόμενα.

36. Έτσι, αν γινόταν εναρμόνιση της πνευματικής ιδιοκτησίας με βάση διάρκεια προστασίας 50 ετών μετά θάνατον, η εφαρμογή των μεταβατικών διατάξεων, όπως αυτές που θεσπίστηκαν στην Ισπανία, θα είχε ως αποτέλεσμα ορισμένα έργα να προστατεύονται ακόμη σε ορισμένα κράτη μέλη 70 έτη μετά την έναρξη ισχύος των νέων διατάξεων , ενώ θα καθίστανται ελεύθερα 20 έτη νωρίτερα σε άλλα κράτη μέλη, με συνέπεια η εναρμόνιση να καταστεί αποτελεσματική το νωρίτερο σε 70 έτη. Αυτό το ενδεχόμενο θα ήταν το ελάχιστο που θα συνέβαινε σε περίπτωση εναρμόνισης με βάση τα 50 έτη μετά θάνατον.Πράγματι, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι οι ζώντες δημιουργοί έχουν κεκτημένα δικαιώματα επί των ήδη δημοσιευθέντων έργων τους. Θα μπορούσε λοιπόν κανείς να φανταστεί ότι η εναρμόνιση δεν θα είναι αποτελεσματική ούτε μετά από 70 έτη. Εξάλλου, η κατάσταση που θα απέρρεε θα ήταν ιδιαίτερα πολύπλοκη εφόσον τα έργα του ίδιου δημιουργού θα υπόκειντο σε διαφορετικές διάρκειες προστασίας μέσα στην Κοινότητα.

37. Δεν είναι πρόθεση της Επιτροπής να θιγούν δικαιώματα επί έργων, η προστασία των οποίων διαρκεί ακόμη. Αντίθετα, θεωρεί ότι τα δικαιώματα αυτά πρέπει να γίνουν σχολαστικά σεβαστά. Ούτε έχει πρόθεση, μέσω αυστηρής νομικής θεμελίωσης ως προς την ύπαρξη ή όχι κεκτημένων δικαιωμάτων, να καταλήξει σε πολύ πολύπλοκες νομικές λύσεις που θα συνεπάγονται οπωσδήποτε αβεβαιότητες στην πρακτική.

38. Είναι κατά συνέπεια σαφές ότι η εναρμόνιση με βάση σύντομες διάρκειες προστασίας προϋποθέτει μακριές μεταβατικές περιόδους. Αυτές ωστόσο θα έρθουν σε αντίθεση με τον κύριο πολιτικό στόχο που είναι η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς όπως προβλέπεται από την Ενιαία Πράξη και στην οποία έδωσε συγκεκριμένη μορφή το άρθρο 8Α ΕΟΚ. Επομένως, η λύση αυτή θα ήταν παραδεκτή μόνο αν λόγοι ανωτέρου συμφέροντος επέβαλαν την προσφυγή σε σύντομες προθεσμίες. Αυτό όμως δεν συμβαίνει.

Β. Νομικές θεμελιώσεις.

39. Η Επιτροπή προτείνει ως νομική βάση τα άρθρα 57, παράγραφος 2, 66, 100Α και 113 της Συνθήκης ΕΟΚ.
Πράγματι, οι διαφορές στις εθνικές νομοθεσίες σε θέματα διάρκειας προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων παρακωλύουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών, την ελεύθερη εγκατάσταση και προκαλούν στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά.

40. Η ανωτέρω απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Patricia δείχνει σαφώς τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και τις στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό που απορρέουν από τις διαφορές στη διάρκεια προστασίας. Για το λόγο αυτό το άρθρο 100Α πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση για την πρόταση οδηγίας.

41. Ανάλογος συλλογισμός ισχύει για τις περιπτώσεις που τα έργα ή οι ερμηνείες ή εκτελέσεις δεν έχουν ενσωματωθεί σε υλικό υπόστρωμα. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται ότι η ραδιοτηλεοπτική μετάδοση εκπομπών καθώς και η αναμετάδοσή τους πρέπει να θεωρούνται ως υπηρεσία και όχι ως προϊόν (βλέπε αποφάσεις Sacchi[1] και Debauve[2]).
Επομένως τα εμπόδια που μπορεί να προέλθουν από τις διαφορές ως προς τη διάρκεια προστασίας στη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση και την αναμετάδοση διέπονται από τις διατάξεις της συνθήκης σχετικά με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, και σ'αυτό οφείλεται η επίκληση ως πρόσθετης νομικής βάσης του άρθρου 66, το οποίο παραπέμπει ιδίως στο άρθρο 57 .

---

(1) Υπόθεση 155/73, Συλλογή 1974, σ. 409.

(2) Υπόθεση 52/79, Συλλογή 1980, σ. 833.

42. Τέλος, οι διαφορές αυτές συνιστούν εμπόδια στην ελεύθερη εγκατάσταση εντός της Κοινότητας. Η πρόταση έχει ως στόχο να διευκολύνει τις επαγγελματικές δραστηριότητες στους εν λόγω τομείς. Έτσι, για παράδειγμα, το γεγονός ότι έργα ή αντικείμενα προστατεύονται ακόμα σε ορισμένα κράτη μέλη ενώ έχουν καταστεί ελεύθερα σε άλλα έχει ως συνέπεια να επιτρέπονται ή όχι ορισμένες δραστηριότητες (για παράδειγμα η κατασκευή από έναν τρίτο προστατευομένων αντικειμένων στο κράτος μέλος όπου υφίσταται προστασία συνιστά παραποίηση ακόμη και εάν τα αντικείμενα αυτά προορίζονται για εξαγωγή προς χώρα όπου δεν προστατεύονται). Επομένως το άρθρο 57, παράγραφος 2, πρέπει επίσης να χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση της πρότασης.

43. Πρέπει να υπομνησθεί ότι αυτά τα τρία άρθρα της συνθήκης είχαν ήδη χρησιμεύσει ως νομική βάση για την πρόταση οδηγίας σχετικά με το δικαίωμα μισθώσεως και δανεισμού και με ορισμένα συγγενικά δικαιώματα. Η παρούσα όμως πρόταση έχει κυρίως στόχο την τροποποίηση αυτής της οδηγίας ως προς τη διάρκεια προστασίας και αφορά τις ίδιες δραστηριότητες. επομένως είναι συνεπές να προσφύγει κανείς στις ίδιες νομικές βάσεις.

44. Δεδομένου ότι οι διάρκειες προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων στην Κοινότητα υπόκεινται σε ορισμένες προϋποθέσεις ιδίως στα πλαίσια διεθνών υποχρεώσεων των κρατών μελών, η Κοινότητα θα υποχρεωθεί να προσφύγει σε συμφωνίες για να εναρμονίσει τις σχέσεις της με τις τρίτες χώρες κυρίως στις περιπτώσεις που μόνον ορισμένα από τα κράτη μέλη παρέχουν προστασία στους υπηκόους των τρίτων χωρών. Επομένως είναι αναγκαία η προσφυγή στο άρθρο 113 ως νομική βάση.

Γ. Η επιλογή κατά την εναρμόνιση

45. Ο απόλυτος καθορισμός της διάρκειας προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων έχει μοιραία αυθαίρετο χαρακτήρα. Πράγματι, δεν είναι δυνατόν να λεχθεί κατά τρόπο οριστικό ότι η συγκεκριμένη διάρκεια προστασίας για κάποιο είδος δικαιώματος είναι η μόνη δικαιολογημένη ή ότι είναι η καλύτερη.

Οι ειδικές ωστόσο απαιτήσεις του κοινοτικού δικαίου και της εγκαθίδρυσης της εσωτερικής αγοράς περιορίζουν τις δυνατότητες επιλογής. Από όσα αναφέρθηκαν στο σημείο 38, προκύπτει ότι αν είναι επιθυμητή η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς στον τομέα αυτό στο εγγύς μέλλον, πρέπει να επιλεγούν διάρκειες προστασίας που θα επιτρέψουν την αποφυγή μεταβατικών καταστάσεων οι συνέπειες των οποίων θα είναι αισθητές ακόμα στα μέσα του επομένου αιώνα.

46. Κυρίως αυτοί οι λόγοι οδήγησαν την Επιτροπή να απορρίψει εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας στα 50 έτη μετά την αφετηρία της παρά το ότι δέκα από τα δώδεκα κράτη μέλη γνωρίζουν τέτοια διάρκεια.
Εξάλλου, είναι αλήθεια ότι επιλεγείσα η διάρκεια προστασίας των 70 ετών μετά το γεγονός που συνιστά αφετηρία δικαιολογείται και από μία σειρά άλλων λόγων.

47. Κατά την ακρόαση των ενδιαφερομένων κύκλων που έλαβε χώρα στις 13 και 14 Ιουνίου 1991 και που συγκέντρωσε όχι μόνο τους εκπροσώπους των δικαιούχων αλλά και χρήστες, η μεγάλη πλειοψηφία των συμμετεχόντων τάχθηκε υπέρ διάρκειας προστασίας 70 ετών. Επομένως, φαίνεται καθαρά ότι η διάρκεια αυτή συνάδει με τα συμφέροντα των κοινοτικών κύκλων. Οι κύκλοι αυτοί πρόβαλαν μία σειρά επιχειρημάτων για να δικαιολογήσουν το αίτημά τους.

48. Η διάρκεια των 50 ετών μετά το θάνατο του δημιουργού κατέστη η ελαχίστη υποχρεωτική διάρκεια δυνάμει της Σύμβασης της Βέρνης όταν αυτή αναθεωρήθηκε κατά τη διάσκεψη των Βρυξελλών το 1948.
Το διάστημα των 50 ετών μετά το θάνατο του δημιουργού που επελέγη δεν ήταν τυχαίο. Από τις συζητήσεις που έγιναν τότε προκύπτει ότι τα περισσότερα κράτη θεωρούσαν ορθό η προστασία να διαρκεί επί μία επαρκώς μακρά περίοδο ώστε ο δημιουργός και οι άμεσοι κληρονόμοι του να μπορούν να απολαύσουν πλήρως τους καρπούς της δημιουργίας. Βούληση ήταν να καλυφθεί η διάρκεια ζωής του ίδιου του δημιουργού και των δύο επομένων γενεών. Η παράταση όμως του μέσου όρου διάρκειας ζωής μέσα στην Κοινότητα είναι τέτοια ώστε που η διάρκεια των 50 ετών μετά το θάνατο του δημιουργού δεν αρκεί πλέον για να καλύψει δύο γενεές.

Εξάλλου, οι συζητήσεις που διεξήγαγε η OMPI στα πλαίσια της προπαρασκευής ενός ενδεχόμενου πρωτοκόλλου στη Σύμβαση της Βέρνης έθεσαν εκ νέου το ζήτημα αυτό στη ημερήσια διάταξη. Η προτεινόμενη διάρκεια καλύπτει 70 έτη μετά το θάνατο του δημιουργού.

49. Άλλα επιχειρήματα επιρρωνύουν την επιλογή των 70 ετών μετά το θάνατο του δημιουργού. Προκύπτει ότι επέκταση της διάρκειας προστασίας, έστω και μετά το θάνατο του δημιουργού, αποτελεί τη βάση για καλύτερη αμοιβή του δημιουργού εν ζωή, εφόσον θα ευνοεί τη θέση του κατά τη διαπραγμάτευση για εκχώρηση των δικαιωμάτων του. Επομένως ανταποκρίνεται σε υψηλό επίπεδο προστασίας των δημιουργών.

Μια τέτοια διάρκεια προστασίας φαίνεται αναγκαία και για ορισμένους τομείς στους οποίους η δημοσίευση ή η δημιουργία των έργων προϋποθέτουν σημαντικές επενδύσεις με μακρά διάρκεια απόσβεσης. Έτσι είναι ιδίως η περίπτωση της μουσικής έκδοσης των λεγόμενων δύσκολων ή σοβαρών έργων. Εξάλλου, για το λόγο αυτό ο γάλλος νομοθέτης προέβλεψε διάρκεια 70 ετών μετά το θάνατο του δημιουργού για "τις μουσικές συνθέσεις με ή χωρίς λόγια".

Πρέπει να προστεθεί ότι μία τέτοια επέκταση δεν γεννά σοβαρά προβλήματα από άποψη υφισταμένων δικαιωμάτων όπως δείχνουν προηγούμενες εμπειρίες επέκτασης των διαρκειών στα κράτη μέλη.

50. Στον τομέα των συγγενικών δικαιωμάτων οι διάρκειες προστασίας στα κράτη μέλη είναι πολύ διαφορετικές. Η κατάσταση αυτή οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι οι ελάχιστες διάρκειες που προβλέπονται από τις διεθνείς συμβάσεις (δηλαδή είκοσι χρόνια μετά την εγγραφή) είναι πολύ σύντομες και για το λόγο αυτό θεωρήθηκαν ως ανεπαρκείς στα κράτη μέλη. Έτσι τα κράτη μέλη σε πολλές περιπτώσεις κατέληξαν να θεσπίσουν μακρύτερες διάρκειες αλλά αυτό έγινε κατά τρόπο διάσπαρτο.

51. Όσον αφορά τον καθορισμό της διάρκειας, για τα συγγενικά δικαιώματα, πρέπει να γίνει μια διπλή επιλογή, δηλαδή:
   - η επιλογή μιας προθεσμίας καθαυτής,
   - και η επιλογή του γεγονότος που θα αποτελέσει αφετηρία της προθεσμίας.

52. Οι διάρκειες που επελέγησαν από τα κράτη μέλη αναφέρθηκαν ανωτέρω στα σημεία 21 και επόμενα. Από αυτό προκύπτει ότι είναι σαφής η τάση για καθορισμό της διάρκειας στα 50 έτη. Αυτό επιβεβαιώνεται από τις προπαρασκευαστικές εργασίες στα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμα εισαγάγει προστασία των συγγενικών δικαιωμάτων στην νομοθεσία τους και που επίσης προβλέπουν διάρκεια 50 ετών.

Εξάλλου, η προθεσμία των 50 ετών ελήφθη υπόψη και στη στάση που τήρησε η Επιτροπή ως προς τους παραγωγούς φωνογραφημάτων στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων του Κύκλου της Ουρουγουάης του GATT επί των TRIPS (Trade related aspects of intellectual property rights).

Κατά συνέπεια η προθεσμία των 50 ετών επιβάλλεται για την κοινοτική εναρμόνιση.

53. Όσον αφορά το γεγονός που αποτελεί αφετηρία της προθεσμίας προστασίας, πρέπει να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητα κάθε συγγενικού δικαιώματος.
Για το δικαίωμα των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, μπορεί να ληφθούν ως γεγονότα είτε η ημερομηνία της εγγραφής ή της εκτέλεσης ή της ερμηνείας, είτε η ημερομηνία της δημοσίευσης ή της μετάδοσης ανάλογα με την περίπτωση.

Η επιλογή του γεγονότος που θα αποτελέσει αφετηρία υπαγορεύεται κυρίως από συλλογισμούς που συνδέονται με το κατά πόσον είναι βέβαιο το υπό κρίση περιστατικό. Έτσι, η δημοσίευση ή η μετάδοση είναι γεγονότα τα οποία μπορούν πολύ ευκολότερα να αποδειχθούν από την ημερομηνία εκτέλεσης ή ερμηνείας ή την εγγραφή. Πράγματι, τα τελευταία αυτά γεγονότα μπορούν να εκτείνονται σε μακρές περιόδους ή ακόμα διακεκομένες (για παράδειγμα αν η εγγραφή ενός δίσκου διαρκεί περισσότερους μήνες, ποιά συγκεκριμένη στιγμή πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό της προθεσμίας;).
Εξάλλου, επειδή η δημοσίευση ή η μετάδοση αποτελούν το τελικό στάδιο επεξεργασίας μιας εγγραφής ή μιας μετάδοσης, το να θεωρηθούν ως αφετηρία της προθεσμίας προστασίας θα έχει ως συνέπεια η διάρκειά της να είναι η μεγίστη.
Για τους παραγωγούς φωνογραφημάτων ή τους παραγωγούς των πρώτων εγγραφών κινηματογραφικών έργων και συνεχειών σε ζωντανές εικόνες με ή χωρίς ηχητική επένδυση, το σχετικό σκεπτικό που μνημονεύεται ανωτέρω οδηγεί σε επιλογή της δημοσίευσης ως αφετηρίας.
Για τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, η μετάδοση θεωρείται πάντοτε ως το γεγονός που συνιστά αφετηρία.

Δ. Άλλες σκέψεις.

54. Ασφαλώς ο καθορισμός της βασικής διάρκειας προστασίας για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα αποτελεί ουσιώδη επιλογή για την εναρμόνιση, αλλά δεν είναι η μόνη. Μία σειρά άλλων σκέψεων πρέπει να ληφθεί υπόψη προκειμένου να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, δηλαδή η πλήρης εναρμόνιση. Εξάλλου, επειδή η διάρκεια προστασίας συνδέεται στενά με τα εν λόγω δικαιώματα, πρέπει επίσης να προσδιοριστεί με σαφήνεια μέχρι πού μπορεί να φθάσει η επέμβαση για την εναρμόνιση της διάρκειας.

55. Δεν θίγεται η ιδιότητα του δικαιούχου ή το περιεχόμενο των δικαιωμάτων

Οι εθνικές νομοθεσίες ορίζουν ποιοί είναι οι δικαιούχοι, ανεξάρτητα αν πρόκειται για την πνευματική ιδιοκτησία ή τα συγγενικά δικαιώματα. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα δίκαια των κρατών μελών καταλήγουν στην ίδια λύση, δηλαδή ότι ο δημιουργός ή ο δικαιούχος ενός συγγενικού δικαιώματος θα είναι το ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο σε όλα τα κράτη μέλη. Σε άλλες περιπτώσεις, αντίθετα, η λύση μπορεί να είναι διαφορετική. Τυπικό παράδειγμα αποτελούν οι κινηματογραφικές παραγωγές για τις οποίες ορισμένα κράτη μέλη θεωρούν δικαιούχο τον σκηνοθέτη και τους άλλους δημιουργούς του κινηματογραφικού έργου ενώ άλλα κράτη μέλη προβλέπουν ότι δημιουργός του έργου είναι ο παραγωγός.
Η διαφορά αυτή ως προς τους δικαιούχους έχει συνέπειες για τη διάρκεια της προστασίας. Πράγματι, αν το έργο θεωρείται προϊόν συνεργασίας, η διάρκεια θα υπολογίζεται μετά το θάνατο του τελευταίου από τους δημιουργούς, ενώ αν ο παραγωγός θεωρηθεί ως ο μόνος δημιουργός, η διάρκεια υπολογίζεται είτε μετά το θάνατο του παραγωγού που είναι φυσικό πρόσωπο, είτε μετά τη στιγμή που το έργο κατέστη νομίμως προσιτό στο κοινό αν ο παραγωγός είναι νομικό πρόσωπο.
Έτσι, ανάλογα με το αν το δίκαιο του κράτους μέλους θεωρεί το σκηνοθέτη και τους άλλους συντελεστές ή τον παραγωγό ως δημιουργούς, μπορεί να ποικίλλει η διάρκεια της προστασίας.

Το πρόβλημα, ωστόσο, του δικαιούχου της πνευματικής ιδιοκτησίας, αν έχει επιπτώσεις στο θέμα της διάρκειας, είναι βαθύτερο. Αν χρειαστεί θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με ειδικό τρόπο. Επομένως, η παρούσα πρόταση δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι επιλύει τα προβλήματα που το ζήτημα αυτό γεννά ως προς τη διάρκεια.

Η πρόταση οδηγίας έχει και όρια που συνδέονται με την ουσία των δικαιωμάτων που αφορά. Έτσι, καμία από τις διατάξεις της δεν έχει στόχο να θεσπίσει προστασία εκεί όπου τα δίκαια των κρατών μελών δεν την παρέχουν. Αν ένα κράτος μέλος προβλέπει προστασία ένα άλλο όμως δεν προβλέπει, η κατάσταση αυτή δεν μεταβάλλεται (π.χ. έργο που προστατεύεται σε ένα κράτος μέλος ενώ σε άλλο θεωρείται ότι δεν πληροί την προϋπόθεση της πρωτοτυπίας). Αντίθετα, στο κράτος μέλος που προβλέπεται προστασία, η διάρκεια πρέπει να είναι σύμφωνη με την οδηγία.

56. Δικαιώματα τα οποία δεν αφορά η πρόταση.

Σκοπός της πρότασης είναι να πετύχει πλήρη εναρμόνιση των διαρκειών προστασίας στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Πάντως, το δίκαιο των κρατών μελών περιέχει μεονωμένες διατάξεις οι συνέπειες των οποίων στην εσωτερική αγορά μοιάζουν χωρίς σημασία και ως εκ τούτου η εναρμόνισή τους δεν φαίνεται αναγκαία. Το ίδιο συμβαίνει με τις εθνικές διατάξεις για την πνευματική ιδιοκτησία των δημοσίων αρχών ή του κράτους που συνδέονται με διαφορετικές νομικές παραδόσεις. Στην περίπτωση αυτή, η επίδραση των διαφορετικών διαρκειών προστασίας είναι περιθωριακή, και αν υφίσταται κάποιο πρόβλημα αυτό αφορά μάλλον την ύπαρξη ή όχι προστασίας. Ανάλογο σκεπτικό ισχύει για ορισμένες διάσπαρτες εθνικές διατάξεις οι οποίες αναγνωρίζουν σε ορισμένες περιπτώσεις συγγενικό δικαίωμα στους εκδότες (π.χ. δημοσιεύσεις μεταθανάτιων έργων).
Εφόσον αυτή η πρόταση δεν έχει στόχο να μεταβάλει την ουσία των δικαιωμάτων, θα ήταν μάταιο να εναρμονίσει τη διάρκεια δικαιώματος το οποίο υφίσταται μόνο σε ένα ή δύο κράτη μέλη.

57. Διαφοροποίηση μεταξύ έργων και μεταξύ δικαιωμάτων.

Γεννώνται δύο προβλήματα, δηλαδή αν χρειάζεται να γίνει διάκριση στη διάρκεια προστασίας που παρέχεται στις διάφορες κατηγορίες έργων ή συγγενικών δικαιωμάτων και αν χρειάζεται να υπάρξει διαφοροποίηση μεταξύ της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων.

58. Όσον αφορά τη διαφοροποίηση της διάρκειας προστασίας ανάλογα με την κατηγορία του έργου ή το συγγενικό δικαίωμα, κρίθηκε ότι αυτό θα ήταν κατ'αρχήν άστοχο. Η άποψη αυτή επιβεβαιώθηκε κατά την ακρόαση των ενδιαφερομένων κύκλων. Τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν κατά της διαφοροποίησης μεταξύ των έργων είναι ότι δεν δικαιολογείται από άποψη πνευματικής ιδιοκτησίας διότι θα συνεπαγόταν αβάσιμη ιεράρχηση στη δημιουργία και θα προκαλούσε επίσης προβλήματα ως προς τον ορισμό του είδους των έργων και την άσκηση των δικαιωμάτων.
Ούτε και από άποψη συγγενικών δικαιωμάτων φαίνεται σκόπιμη η διαφοροποίηση. Είναι πράγματι προς το συμφέρον των δικαιούχων τα δικαιώματά τους, σε σχέση με το ίδιο αντικείμενο, να έχουν την ίδια διάρκεια. Επομένως, συμφέρει, για παράδειγμα, τους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες οι παραγωγοί φωνογραφημάτων να δικαιούνται ίδια διάρκεια προστασίας για το φωνογράφημα, διότι η πείρα αποδεικνύει ότι οι παραγωγοί είναι καλύτερα εξοπλισμένοι για τον αγώνα κατά της πειρατείας. Επομένως, αν η προστασία των παραγωγών λήγει πριν από την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, οι παραγωγοί δεν έχουν πλέον συμφέρον να καταβάλουν τις αναγκαίες προσπάθειες για την δίωξη των παράνομων αντιγραφέων.

59. Μία μειονότητα των ενδιαφερομένων θεωρεί ότι πρέπει να ευθυγραμιστούν αυστηρά η διάρκεια προστασίας των συγγενικών δικαιωμάτων με τη διάρκεια της πνευματικής ιδιοκτησίας. Άλλοι θεωρούν ότι υφίσταται ιεράρχηση μεταξύ των δύο υπέρ της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Δεν υπάρχει λόγος να γίνει μια τέτοια συζήτηση. Αρκεί να διαπιστωθεί ότι από το ίδιο το γεγονός ότι η διάρκεια προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας υπολογίζεται, πλην εξαιρέσεως, από το θάνατο του δημιουργού, ενώ αυτό δεν ισχύει για τα συγγενικά δικαιώματα, προκύπτει ότι είναι φενάκη η επιδίωξη ευθυγράμμισης των δύο διαρκειών.

60. Σύγκριση των διαρκειών προστασίας.

Η διάρκεια προστασίας των προστατευομένων έργων και αντικειμένων προελεύσεως τρίτων χωρών είναι σημαντικό στοιχείο.

Δύο είναι οι δυνατές λύσεις:

- είτε η Κοινότητα παρέχει στα έργα και τους δικαιούχους δικαιωμάτων τρίτων χωρών ίδια διάρκεια όπως στους κοινοτικούς υπηκόους (εθνική μεταχείριση),

- είτε δεν παρέχει στο έδαφός της παρά μόνον ίση διάρκεια με εκείνη της χώρας προέλευσης του έργου ή της χώρας της οποίας ο δικαιούχος είναι υπήκοος (σύγκριση των διαρκειών).

Η αρχή της σύγκρισης των διαρκειών προστασίας πρέπει να ληφθεί υπόψη. Πράγματι, φαίνεται φυσικό να μην προστατεύονται τα "αλλοδαπά" έργα ή οι υπήκοοι τρίτων χωρών μεγαλύτερο διάστημα από εκείνο που κρίνει απαραίτητο η δική τους χώρα. Εξάλλου, επειδή τα έργα ή οι υπήκοοι της Κοινότητας δεν προστατεύονται στις χώρες αυτές για όσο διάστημα και στην Κοινότητα, η σύγκριση των διαρκειών ανταποκρίνεται στην εφαρμογή ουσιαστικής αμοιβαιότητας.

Στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων - συνέχεια που πρέπει να δοθεί στο Πράσινο Βιβλίο[1] - αναφέρθηκε ότι ένας από τους βασικούς στόχους είναι να καταβληθούν προσπάθειες ώστε το επίπεδο προστασίας στην Κοινότητα καθώς και στις τρίτες χώρες να είναι το υψηλότερο δυνατόν. Αν επιδιώκεται να βελτιωθεί η διάρκεια προστασίας στις τρίτες χώρες, πρέπει να αποφευχθεί να τους χορηγηθεί μονομερώς η μακρά κοινοτική διάρκεια. Για το λόγο αυτό η εγκαθίδρυση ενός συστήματος σύγκρισης εμφανίζεται ως κίνητρο για τις τρίτες χώρες να επεκτείνουν τη διάρκεια προστασίας τους.

61. Να αποφευχθεί η δημιουργία νέων αποκλίσεων που διαταράσσουν την εσωτερική αγορά.

Στο σημείο 50 έγινε υπόμνηση ότι η πρόταση δεν αφορά ορισμένα σημεία των νομοθεσιών των κρατών μελών, διότι δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις ή έχουν περιορισμένες μόνο συνέπειες για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς εξαιτίας του ότι πρόκειται για μεμονωμένες διατάξεις. Ωστόσο, η μη συντονισμένη γενίκευση ή εισαγωγή τέτοιων διατάξεων από τα κράτη μέλη θα προκαλούσε νέα εμπόδια ικανά να διαταράξουν την εσωτερική αγορά.

Προκειμένου να αποφευχθεί αυτό το εμπόδιο και να επιτευχθεί αρμονική μελλοντική εξέλιξη των νομοθεσιών των κρατών μελών στο πεδίο αυτό, πρέπει να θεσπιστεί μία διαδικασία κοινοποίησης των σχεδίων εθνικών διατάξεων. Μια τέτοια διαδικασία θα είναι επαρκώς αποτελεσματική για την αποφυγή νέων εμποδίων έχοντας προληπτικό χαρακτήρα, χωρίς παράλληλα να απαγορεύει στα κράτη μέλη να νομοθετούν στο πεδίο αυτό. Πρόκειται δηλαδή για απλό μηχανισμό ο οποίος θα σέβεται τις εξουσίες του εθνικού νομοθέτη.

---

(1) COM(90) 584 τελικό, Βρυξέλλες, 17 Ιανουαρίου 1991.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: Εξέταση των διατάξεων

1. Άρθρο 1

Το άρθρο 1 πραγματεύεται την εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας.

1.1. Η παράγραφος 1 θεσπίζει διάρκεια προστασίας 70 ετών μετά το θάνατο του δημιουργού για όλα τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα κατά την έννοια του άρθρου 2 της Σύμβασης της Βέρνης.
Το άρθρο αυτό της Σύμβασης της Βέρνης προβλέπει ότι οι όροι "λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα" περιλαμβάνουν "όλας τα παραγωγάς λογοτεχνικής, επιστημονικής και καλλιτεχνικής φύσεως, οιοσδήποτε είναι ο τρόπος και η μορφή εκφράσεως". Ακολουθεί μη εξαντλητική απαρίθμηση των κατηγοριών προστατευομένων έργων.
Επομένως, το άρθρο 1, παράγραφος 1, εφαρμόζεται ως γενικός κανόνας σε όλα τα ανωτέρω έργα, καθόσον δημιουργός τους είναι γνωστό φυσικό πρόσωπο. Έτσι, τα έργα για τα οποία η Σύμβαση της Βέρνης προβλέπει βραχύτερες διάρκειες προστατεύονται επί εβδομήντα έτη μετά το θάνατο του δημιουργού (δηλαδή τα φωτογραφικά έργα, τα κινηματογραφικά και τα έργα των εφαρμοσμένων τεχνών).
Η περίπτωση των κινηματογραφικών έργων αξίζει ειδική μνεία. Πράγματι, η Σύμβαση της Βέρνης αφήνει στα συμβαλλόμενα κράτη τη μέριμνα να ορίσουν ποιός είναι ο δημιουργός ενός κινηματογραφικού έργου. Αυτός μπορεί να είναι είτε ο σκηνοθέτης είτε άλλο φυσικό πρόσωπο που έχει συμμετάσχει στην προετοιμασία του έργου, είτε ο παραγωγός του κινηματογραφικού έργου. Ο τελευταίος αυτός θα είναι είτε φυσικό είτε νομικό πρόσωπο. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, εφαρμόζεται και στην περίπτωση που το δίκαιο του κράτους μέλους αναγνωρίζει την ιδιότητα του δημιουργού του κινηματογραφικού έργου στον παραγωγό. Στην περίπτωση, ωστόσο, που ο παραγωγός δεν είναι φυσικό πρόσωπο, δεν μπορεί να ληφθεί ως αφετηρία της προθεσμίας ο θάνατος. Στην περίπτωση αυτή, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 3.

Η παράγραφος 1 ορίζει ότι η πνευματική ιδιοκτησία αποσβέννυται 70 έτη μετά το θάνατο του δημιουργού "όποιος και αν είναι ο χρόνος κατά τον οποίο το έργο κατέστη νομίμως προσιτό στο κοινό".

Αυτό σημαίνει ότι το ειδικό καθεστώς ορισμένων κρατών μελών για τα μεταθανάτια έργα δεν μπορεί να διατηρηθεί. Μια τέτοια λύση παρέχει κίνητρο για τη δημοσίευση τέτοιων έργων το ταχύτερο δυνατόν . Αποτελεί συγχρόνως στοιχείο απλοποίησης και ευθυγράμμισης του καθεστώτος για τα μεταθανάτια έργα με τη συνήθη διάρκεια προστασίας. Η παράγραφος αυτή, όπως και οι άλλες διατάξεις της παρούσας πρότασης, δεν έχει επίδραση στις εθνικές νομοθεσίες όσον αφορά τις άλλες πτυχές της πνευματικής ιδιοκτησίας. Έτσι, το εθνικό δίκαιο ορίζει αν εφαρμόζεται η πνευματική ιδιοκτησία και ποιός είναι ο δικαιούχος. Το δίκαιο αυτό ορίζει επίσης το περιεχόμενο της πνευματικής ιδιοκτησίας. Αν ωστόσο γίνει δεκτό ότι εφαρμόζεται η πνευματική ιδιοκτησία, το κράτος μέλος δεν έχει πλέον επιλογή ως προς τη διάρκεια του δικαιώματος. Η διάρκεια αυτή θα πρέπει να συμφωνεί με την προβλεπόμενη από την οδηγία.

1.2. Η παράγραφος 2 επαναλαμβάνει τις διατάξεις του άρθρου 7 δις της Σύμβασης της Βέρνης που εφαρμόζονται στο δίκαιο των κρατών μελών. Προβλέπει δηλαδή την ενσωμάτωση στο κοινοτικό δίκαιο των διατάξεων της πνευματικής ιδιοκτησίας για τον υπολογισμό της διάρκειας προστασίας των έργων συνεργασίας.

1.3. Η παράγραφος 3 ορίζει τη διάρκεια για τα ανώνυμα ή ψευδώνυμα έργα, τα έργα των οποίων ο δημιουργός είναι νομικό πρόσωπο και τα συλλογικά έργα. Η διάρκεια αυτή καλύπτει 70 έτη μετά το χρόνο κατά τον οποίο το έργο κατέστη νομίμως προσιτό στο κοινό. Οι κανόνες αυτοί, όσον αφορά τα ανώνυμα ή ψευδώνυμα έργα ανταποκρίνονται πλήρως στο άρθρο 7, παράγραφος 3, της Σύμβασης της Βέρνης. Επομένως το άρθρο αυτό έχει το διττό στόχο να επεκτείνει τη διάρκεια στα 70 έτη και να ενσωματώσει στο κοινοτικό δίκαιο τη διάρκεια για τα έργα αυτά.

Υπομνήσθηκε στο σημείο 14 ότι ο όρος "συλλογικό έργο" είναι άγνωστος στη Σύμβαση της Βέρνης. Τα κράτη μέλη που γνωρίζουν την έννοια αυτή ευθυγράμμισαν τη διάρκεια προστασίας με αυτή των ανωνύμων έργων με τα οποία εξομοιούνται τα συλλογικά έργα. Η σχετική παράγραφος υιοθετεί αυτή την κατάσταση, πράγμα που είναι ακόμη πιο αναγκαίο επειδή η οδηγία αριθμ. 91/250/ΕΟΚ της 14ης Μαΐου 1991 για την νομική προστασία των προγραμμάτων των ηλεκτρονικών υπολογιστών[1] αναφέρεται στα συλλογικά έργα.

Εξάλλου, η διάταξη αυτή βρίσκει εφαρμογή στην περίπτωση που το δίκαιο του κράτους μέλους ορίζει ως δημιουργό ένα νομικό πρόσωπο. Πράγματι, διάρκεια προστασίας που υπολογίζεται με αφετηρία το θάνατο δεν μπορεί να εφαρμοσθεί στην περίπτωση νομικού προσώπου.

1.4. Η παράγραφος 4, επαναλαμβάνει, ενισχύοντάς την, τη διάταξη του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 7, παράγραφος 3, της Σύμβασης της Βέρνης. Ενώ η διάταξη αυτή της Σύμβασης της Βέρνης προβλέπει ότι τα κράτη "δεν υποχρεούνται να προστατεύσουν τα ανώνυμα ή ψευδώνυμα έργα για τα οποία ευλόγως μπορεί κανείς να υποθέσει ότι ο δημιουργός τους πέθανε προ πεντήκοντα ετών", δηλαδή ότι τα κράτη διατηρούν ένα περιθώριο χειρισμών, η παράγραφος 4 του άρθρου 1 είναι δεσμευτική. Αυτό είναι απαραίτητο για να εξασφαλισθεί η εναρμόνιση σε κοινοτικό επίπεδο και να αποφευχθεί όπως σε ορισμένα κράτη μέλη προβλέπεται προστασία των έργων και σε άλλα όχι.

1.5. Στο σημείο 15 υπομνήσθηκε ότι σε ορισμένα κράτη μέλη, προβλέπονται ειδικές διατάξεις για τα έργα που δημοσιεύονται σε μέρη, τεύχη, κ.λπ., ενώ σε άλλα κράτη μέλη εφαρμόζονται οι κοινοί κανόνες: η ημερομηνία δημοσίευσης κάθε μέρους αποτελεί αφετηρία της προθεσμίας προστασίας. Η παράγραφος 5 του πρώτου άρθρου επιβάλλει αυτόν τον συνήθη κανόνα στα κράτη μέλη.

1.6 Η παράγραφος αυτή προβλέπει ότι τα έργα των οποίων ο δημιουργός είναι νομικό πρόσωπο και τα συλλογικά έργα καθίστανται κοινά αν δεν έχουν δημοσιευθεί μέσα στα 70 έτη που έπονται της δημιουργίας τους. Η διάταξη αυτή αποβλέπει στο να αποφευχθεί η χορήγηση στα έργα αυτά διηνεκούς προστασίας.

---

(1) ΕΕ αριθ. L 122 της 17.5.1991, σ. 42.

2. **Άρθρο 2**

Το άρθρο 2 πραγματεύεται την εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας των συγγενικών δικαιωμάτων. Προβλέπει διάρκεια 50 ετών. Η διάρκεια αυτή υπολογίζεται από τη δημοσίευση ή τη μετάδοση ανάλογα με την περίπτωση. Προκειμένου, ωστόσο, να αποφευχθεί το ενδεχόμενο προστασίας εις το διηνεκές, προβλέπεται ότι η διάρκεια αυτή των 50 ετών ισχύει μόνον αν η δημοσίευση ή η μετάδοση λάβουν χώρα μέσα σε 50 έτη μετά την ενσωμάτωση σε υλικό φορέα.

2.1 Η παρουσίαση των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά δύο τρόπους. Είτε η παρουσίαση εγγράφεται σε φωνογράφημα ή οπτικοακουστικό φορέα, είτε μεταδίδεται απευθείας. Η παράγραφος 1 προβλέπει ότι η δημοσίευση της εγγραφής ή της μετάδοσης της παουσίασης αποτελούν αφετηρία της προθεσμίας των 50 ετών. Η λύση αυτή έχει δύο πλεονεκτήματα:

- ορίζει ως αφετηρία για τον υπολογισμό της διάρκειας γεγονότα που είναι εύκολο να προσδιοριστούν,
- εξασφαλίζει πλήρη διάρκεια προστασίας δεδομένου ότι καθίσταται πραγματικά απαραίτητη μόνον αφού η παουσίαση καταστεί προσιτή σε όλο τον κόσμο,
- ευθυγραμμίζει τη διάρκεια του δικαιώματος των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών με τη διάρκεια που ισχύει για τους άλλους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων τους οποίους αφορούν οι επόμενες παράγραφοι, πράγμα που είναι σημαντικό ιδίως στο πλαίσιο του αγώνα κατά της πειρατείας.

2.2. Η παράγραφος 2 πραγματεύεται τη διάρκεια προστασίας των παραγωγών φωνογραφημάτων. Ισχύουν οι ανωτέρω παρατηρήσεις.

2.3. Ορισμένα κράτη μέλη γνωρίζουν ειδικό συγγενικό δικαίωμα για τους παραγωγούς της πρώτης εγγραφής κινηματογραφικών έργων και συνεχειών σε εικόνες με ηχητική επένδυση ή χωρίς. Εξάλλου, η πρόταση οδηγίας σχετικά με το δικαίωμα μισθώσεων και δανεισμού και ορισμένα συγγενικά δικαιώματα[1] προβλέπει ειδικά δικαιώματα για τους παραγωγούς (άρθρο 2, παράγραφος 1, τέταρτη περίπτωση, άρθρο 6, τρίτη περίπτωση, άρθρο 7, παράγραφος 1, τρίτη περίπτωση).
Η παράγραφος 3 προσδιορίζει τη διάρκεια προστασίας των δικαιωμάτων αυτών. Η χορηγούμενη διάρκεια καλύπτει 50 έτη μετά τη δημοσίευση εφόσον πραγματοποιείται μέσα στα 50 έτη που ακολουθούν την εγγραφή. Επομένως η διάρκεια αυτή είναι η ίδια με των προηγούμενων παραγράφων.

2.4. Η διάρκεια του δικαιώματος των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών είναι 50 ετών μετά την πρώτη μετάδοση. Εφόσον αφετηρία της προθεσμίας θεωρείται η πρώτη μετάδοση, είναι προφανές ότι δεν τίθεται νέα προθεσμία σε περίπτωση μεταγενέστερης αναμετάδοσης.

3. **Άρθρο 3**

Το καθεστώς που ισχύει για τις φωτογραφίες συνιστά μια ιδιαιτερότητα στην πνευματική ιδιοκτησία. Η ύπαρξη πολλαπλών καθεστώτων προστασίας υπομνήσθηκε στο σημείο 9. Οι διαφορές μεταξύ των καθεστώτων προστασίας είναι σημαντικές ιδίως ως προς τη διάρκεια των δικαιωμάτων.

Για να επιτευχθεί αποτελεσματική εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας, το άρθρο 3 προβλέπει ότι όλες οι φωτογραφίες προστατεύονται επί 70 έτη, ακόμη και αν είναι διαφορετικό το περιεχόμενο του δικαιώματος, ιδίως στις περιπτώσεις όπου τα κράτη μέλη γνωρίζουν πολλαπλό σύστημα.

Είναι αυτονόητο ότι ναι μεν δεν χορηγείται στη φωτογραφία προστασία σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους όπου αυτή ζητείται, η διάταξη όμως αυτής της παραγράφου δεν θα έχει επίπτωση δεδομένου ότι η παρούσα οδηγία είναι ουδέτερη ως προς το περιεχόμενο των δικαιωμάτων.

---

(1) ΕΕ αριθ. C 53, της 28.2.1991, σ. 35.

4. Αρθρο 4

4.1. Η πρώτη παράγραφος εισάγει κανόνα ταυτόχρονης αφετηρίας της διάρκειας προστασίας σε όλα τα κράτη μέλη όσον αφορά την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα. Ο κανόνας αυτός δεν είναι χρήσιμος όταν η διάρκεια υπολογίζεται σε συνάρτηση με το θάνατο του δημιουργού επειδή η ημερομηνία αυτή μπορεί σχεδόν πάντοτε να προσδιοριστεί χωρίς συζήτηση.

Αντίθετα, είναι απαραίτητος στην περίπτωση που η διάρκεια αρχίζει από τη δημοσίευση του έργου, του φωνογραφήματος, της μαγνητοσκόπησης ή αν αφετηρία της διάρκειας είναι η μετάδοση. Έτσι, αν ένα έργο ή ένα αντικείμενο θεωρείται ότι δημοσιεύτηκε σε ένα κράτος μέλος, ακόμη και αν σε ένα άλλο κράτος μέλος μια τέτοια ενέργεια δεν θεωρείται ως δημοσίευση, η διάρκεια της προστασίας αρχίζει σε όλη την Κοινότητα. Το ίδιο ισχύει για τη μετάδοση.

Ο κανόνας αυτός είναι λογική συνέπεια της έννοιας της εσωτερικής αγοράς. Απαλλάσσει επίσης από την υποχρέωση εναρμόνισης των εννοιών "έργο που κατέστη νομίμως προσιτό στο κοινό", "δημοσίευση" ή "μετάδοση" προκειμένου να υπάρξει ενιαίο σημείο αφετηρίας για τη διάρκεια της προστασίας.

4.2. Η παράγραφος 2 θεσπίζει τον κανόνα σύγκρισης των διαρκειών προστασίας για τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα. Αντιστοιχεί στο άρθρο 7, παράγραφος 8, της Σύμβασης της Βέρνης που ορίζει: "σε όλες τις περιπτώσεις, η διάρκεια θα διέπεται από το νόμο της χώρας, όπου ζητείται η προστασία. Πάντως, [...] αυτή δεν θα υπερβαίνει τη διάρκεια που ορίζεται στη χώρα προελεύσεως του έργου". Ο κανόνας αυτός της Σύμβασης της Βέρνης εφαρμόζεται από όλα τα κράτη μέλη, απλώς έτσι θεσπίζεται σε κοινοτικό επίπεδο.

Επομένως, η προστασία των έργων προελεύσεως τρίτων χωρών θα μπορεί να φθάνει τα 70 έτη στην Κοινότητα, καθόσον φθάνει τουλάχιστον τα 70 έτη στην τρίτη χώρα. Αν, αντίθετα, η διάρκεια της τρίτης χώρας είναι βραχύτερη, η προστασία στην Κοινότητα θα παύσει την ίδια στιγμή όπως και στην τρίτη χώρα. Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται μόνον αν ο δημιουργός δεν είναι υπήκοος της Κοινότητας. Αν ο δημιουργός είναι υπήκοος της Κοινότητας, ο συγκριτικός κανόνας δεν έχει λόγο υπάρξεως.

4.3. Η παράγραφος 3 ορίζει κανόνα σύγκρισης των διαρκειών προστασίας για τα συγγενικά δικαιώματα. Η ιδέα που εμφωλεύει είναι η ίδια όπως και στον κανόνα της παραγράφου 2. Πάντως, η έννοια της χώρας προελεύσεως δεν μπορεί να μεταφερθεί στα συγγενικά δικαιώματα. Η Σύμβαση της Ρώμης προβλέπει ένα πολύπλοκο σύστημα συνδετικών στοιχείων για τρεις κατηγορίες δικαιούχων τους οποίους επιδιώκει να προστατεύσει.

Η εγκαθίδρυση όμως αυτού του συστήματος σύγκρισης των διαρκειών προστασίας προσκρούει στη δυσχέρεια της επιλογής του συνδετικού στοιχείου.
Η επιλογή κατέληξε στη χώρα της οποίας ο δικαιούχος είναι υπήκοος.
Από αυτό συνάγεται ότι εάν το δίκαιο του κράτους μέλους παρέχει προστασία στις ερμηνείες ή εκτελέσεις, στα φωνογραφήματα, στις μαγνητοσκοπήσεις ή τις εκπομπές που προέρχονται από τρίτες χώρες, η διάρκεια της χορηγούμενης προστασίας θα είναι ίση με της χώρας της οποίας ο δικαιούχος είναι υπήκοος.
Επομένως, η διάταξη αυτή παρέχει στα κράτη μέλη την ευχέρεια, ανάλογα με την έκταση των διεθνών τους υποχρεώσεων, να καθορίσουν τους δικαιούχους από τρίτες χώρες στους οποίους χορηγείται η προστασία.
Πάντως, η διάρκεια της παρεχόμενης προστασίας θα πρέπει να συνάδει με τις διατάξεις της παραγράφου 3.

4.4. Η παράγραφος 4 θεσπίζει διαδικασία εκδόσεως αποφάσεως από την Επιτροπή ώστε να εξομαλυνθούν ορισμένες δυσκολίες τις οποίες μπορεί να συνεπάγεται η εφαρμογή τη σύγκρισης των διαρκειών που προβλέπεται από τις παραγράφους 2 και 3 ή των δυσχερειών κατά τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς που οφείλονται στην ύπαρξη ή όχι της προστασίας ορισμένων υπηκόων τρίτων χωρών. Τα μέτρα αυτά έχουν προσωρινό χαρακτήρα μέχρι τη διαπραγμάτευση συμφωνιών με τις εν λόγω τρίτες χώρες.

4.4.1. Το εδάφιο α) αποβλέπει κυρίως στο να λαμβάνεται υπόψη η ύπαρξη των διεθνών υποχρεώσεων των κρατών μελών όσον αφορά τη σύγκριση καθαυτή ή τις λεπτομέρειες εφαρμογής τη•. Μπορεί, πράγματι, τα κράτη να έχουν αναλάβει διμερείς δεσμεύσεις που δεν συμβιβάζονται με ένα σύστημα σύγκρισης των διαρκειών. Εξάλλου, υπενθυμίστηκε ότι η Σύμβαση της Ρώμης δεν προβλέπει κατά τρόπο γενικό ένα τέτοιο σύστημα. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θα μπορεί να αποφασίζει, είτε να μην εφαρμόσει τη σύγκριση ως προς αυτές, είτε να τροποποιήσει την εφαρμογή. Τέτοιες τροποποιήσεις θα μπορούν ιδίως να προβλέπουν την καθιέρωση άλλων συνδετικών στοιχείων από τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 2 και 3. Σε περίπτωση, πάντως, που η σύγκριση δεν εφαρμόζεται βάσει των προβλεπομένων κριτηρίων, δεν θα μπορεί να έχει ως συνέπεια η διάρκεια προστασίας που παρέχεται στους υπηκόους τρίτων χωρών να είναι μακρύτερη από την εφαρμοζόμενη εντός της Κοινότητας.

4.4.2. Το εδάφιο β) αφορά μία βασικότερη περίπτωση όπου η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς παρακωλύεται από το γεγονός ότι υπήκοοι τρίτων χωρών προστατεύονται μόνο σε ορισμένα κράτη μέλη. Επομένως δεν πρόκειται πλέον απλώς για σύγκριση των διαρκειών προστασίας αλλά της προστασίας καθαυτής. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι στρεβλώσεις θα πρέπει να αντιμετωπιστούν προσωρινά. Πιό μακροπρόθεσμες λύσεις προϋποθέτουν προηγούμενη διαπραγμάτευση της Κοινότητας με τις εν λόγω τρίτες χώρες. Η λύση που θα επιλεγεί θα εξαρτάται κυρίως από το αν η τρίτη χώρα δέχεται ή όχι να επεκτείνει την επί του εδάφους της προστασία σε όλους τους υπηκόους της Κοινότητας.

5. Άρθρο 5

Το άρθρο αυτό επαναλαμβάνει και ενσωματώνει στο κοινοτικό δίκαιο τις διατάξεις του δικαίου των κρατών μελών και των διεθνών συμβάσεων (άρθρο 14 της Σύμβασης της Ρώμης και άρθρο 7, παράγραφος 5 της Σύμβασης της Βέρνης) σύμφωνα με τις οποίες οι διάρκειες προστασίας υπολογίζονται πάντοτε, για λόγους απλοποίησης, σε πλήρη έτη.

6. Άρθρο 6

6.1. Το άρθρο 6, παράγραφος 1, πραγματεύεται την εφαρμογή της οδηγίας και τα αποτελέσματά της στις υφιστάμενες καταστάσεις.

6.1.1. Το πρώτο εδάφιο προβλέπει ότι οι διάρκειες προστασίας που θεσπίστηκαν εφαρμόζονται σε όλα τα δικαιώματα που δεν έχουν ακόμα αποσβεστεί μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1994. Ως προβλεπόμενη ημερομηνία επελέγη κατά τρόπο ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι κύκλοι να μπορούν να προετοιμαστούν για τις αλλαγές που προκαλούνται από την παρούσα οδηγία. Το γεγονός ότι κάποια ημερομηνία τίθεται ως όριο για την εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας υπαγορεύεται από την ανάγκη να συμπίπτει η ημερομηνία ενάρξεως ισχύος σε όλα τα κράτη μέλη. Στόχος αυτής της διάταξης είναι επίσης να ωφελήσει άμεσα τους δικαιούχους στις περιπτώσεις που ένα κράτος μέλος δεν μεταφέρει στο εσωτερικό του δίκαιο τις διατάξεις της οδηγίας μέσα στην επιβαλλόμενη προθεσμία. Η διάταξη αυτή έχει διττή συνέπεια ως προς την εφαρμογή της στις υφιστάμενες καταστάσεις:

- δεδομένου ότι η παρούσα πρόταση οδηγίας συνιστά εναρμόνιση προς τα άνω, η εφαρμογή της θα ευνοήσει τους δικαιούχους. Η επιλογή, πάντως, αυτής της τελικής ημερομηνίας επιτρέπει επίσης να αποφευχθεί η παράταση της προστασίας των έργων για τα οποία οι τρίτοι θα έχουν προβεί σε επενδύσεις με την προοπτική δημοσίευσής τους, προβλέποντας ότι αυτά θα καταστούν κοινά.

- σύμφωνα με την αρχή της ασφάλειας του δικαίου, τα έργα και αντικείμενα που καθίστανται κοινά δεν εμπίπτουν στην προστασία, κατοχυρώνοντας έτσι τις ενδεχόμενες επενδύσεις τρίτων στα ελεύθερα από προστασία έργα και απομακρύνοντας τον κίνδυνο να τεθούν υπό αμφισβήτηση νομικές και πραγματικές καταστάσεις που έχουν δημιουργηθεί με καλή πίστη.

6.1.2. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 εξασφαλίζει το σεβασμό των διαρκειών προστασίας που δεν έχουν λήξει. Έτσι, οι διατάξεις της οδηγίας δεν εφαρμόζονται σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπου θα είχαν ως συνέπεια τη σύντμηση τέτοιων διαρκειών.

6.1.3. Οι δύο προαναφερθείσες αρχές έχουν ως συνέπεια ότι σε εξαιρετικές περιπτώσεις θα υπάρξουν μεταβατικές περίοδοι εκ των πραγμάτων. Με άλλα λόγια, η εσωτερική αγορά δεν θα ολοκληρωθεί στο άμεσο μέλλον για περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων που συνδέονται:

- με τα έργα που προστατεύει ο προγενέστερος ισπανικός νόμος για 80 έτη και με τα έργα που δικαιούνται ακόμη ορισμένες παρατάσεις λόγω πολέμου,

- με τα έργα που προστατεύονται από την πνευματική ιδιοκτησία και τις ερμηνείες ή εκτελέσεις που προστατεύονται ως συγγενικά δικαιώματα και κατέστησαν ελεύθερες σε ορισμένα κράτη μέλη, προστατεύονται όμως ακόμη σε άλλα .

6.2. Το άρθρο 6, παράγραφος 2, πραγματεύεται τη διάρκεια του ηθικού δικαιώματος του δημιουργού. Οι διατάξεις των κρατών μελών ποικίλλουν στο θέμα αυτό δεδομένου ότι σε ορισμένα κράτη μέλη το ηθικό δικαίωμα περιορίζεται χρονικά (Γερμανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία) ενώ σε άλλα κράτη μέλη προβλέπεται ρητά ότι είναι απαράγραπτο (Γαλλία, Βέλγιο, Δανία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία).
Η λύση της εναρμόνισης που επελέγη είναι η ελαχίστη λύση του άρθρου 6 δις, παράγραφος 2, της Σύμβασης της Βέρνης που ενσωματώνεται έτσι στο κοινοτικό δίκαιο. Η λύση αυτή δεν συνιστά πλήρη εναρμόνιση στον τομέα αυτό. Η Επιτροπή επιφυλάσσεται να επανέλθει, ενδεχομένως, στο ζήτημα αυτό.

7. Άρθρο 7

7.1. Το πρώτο άρθρο προβλέπει ότι όλα τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα κατά την έννοια της Σύμβασης της Βέρνης προστατεύονται για τη διάρκεια που θεσπίζει. Δεδομένου ότι το πρώτο άρθρο της οδηγίας 91/250/ΕΟΚ προβλέπει ότι τα προγράμματα των ηλεκτρονικών υπολογιστών προστατεύονται ως λογοτεχνικά έργα κατά την έννοια της Σύμβασης αυτής, οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται στα εν λόγω προγράμματα . Το άρθρο 7, παράγραφος 1, ασχολείται με τις συνέπειες αυτής της καταστάσεως και καταργεί το άρθρο 7 της οδηγίας 91/250/ΕΟΚ που προβλέπει προσωρινή εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

7.2. Η παράγραφος 2 προβλέπει κατάργηση των προσωρινών διατάξεων των άρθρων 9 και 10 της πρότασης οδηγίας σχετικά με το δικαίωμα μισθώσεως και δανεισμού και ορισμένα συγγενικά δικαιώματα.

8. Άρθρο 8

Το άρθρο 8 θεσπίζει διαδικασία γνωστοποιήσεως των σχεδίων των κρατών μελών σε θέματα συγγενικών δικαιωμάτων. Η διαδικασία αυτή ακολουθεί σε μεγάλο βαθμό τη διαδικασία της οδηγίας 83/189/ΕΟΚ(1). Έχει τους ίδιους στόχους, δηλαδή να αποφευχθεί όπως τα κράτη μέλη προκαλέσουν, με τις νομοθετικές τους πράξεις, νέα εμπόδια.

8.1. Η παράγραφος 1 προβλέπει υποχρέωση κοινοποίησης. Περιορίζεται στα συγγενικά δικαιώματα . Οι όροι "συγγενικά δικαιώματα" πρέπει να εννοούνται ευρέως για να μπορούν να περιλάβουν κάθε δικαίωμα που διακρίνεται από την ίδια την πνευματική ιδιοκτησία, η οποία αποβλέπει σε προστασία των προσώπων που δραστηριοποιούνται στον πολιτιστικό τομέα χορηγώντας τους είτε αποκλειστικό δικαίωμα, είτε δικαίωμα για αμοιβή.
Προφανώς, η διάρκεια προστασίας είναι ένα από τα στοιχεία ενός τέτοιου δικαιώματος. Επειδή όμως δεν μπορεί να αποσπαστεί από το ίδιο το δικαίωμα, είναι απαραίτητο η υποχρέωση κοινοποίησης να καλύπτει το σχέδιο στο σύνολό του.

---

(1) ΕΕ αριθ. L 109, της 26-4-1983, σ. 8.

8.2. Η παράγραφος 2 περιγράφει τη διαδικασία. Τα κράτη μέλη πρέπει κατ'αρχάς να αποφύγουν τη θέσπιση μέτρων μέσα στους τρεις μήνες που ακολουθούν την ημερομηνία της κοινοποίησης. Κατά την περίοδο αυτή, η Επιτροπή θα μελετήσει το κοινοποιηθέν μέτρο ώστε να σταθμίσει την έκταση και τις συνέπειές του στην εσωτερική αγορά. Αν η Επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι υπάρχει κίνδυνος ένα τέτοιο μέτρο, που λαμβάνεται μεμονωμένα από ένα κράτος μέλος, να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην εσωτερική αγορά, θα ενημερώσει τα κράτη μέλη για την πρόθεσή της να προτείνει σχετική εναρμόνιση. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος θα πρέπει να αναστείλει την έκδοση του μέτρου του επί ένα έτος. Κατά την περίοδο αυτή, η Επιτροπή προετοιμάζει την εν λόγω πρόταση εναρμόνισης.

Μετά το ένα έτος, το κράτος μέλος καθίσταται και πάλι ελεύθερο να εισάγει το προταθέν μέτρο, με την επιφύλαξη της τήρησης του άρθρου 5 της συνθήκης ΕΟΚ μέσα στα πλαίσια της πρότασης την οποία θα έχει κάνει η Επιτροπή.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η διαδικασία του άρθρου 8 εγκαθιδρύει στην πραγματικότητα συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής ώστε να αποφευχθεί η θέσπιση από τα κράτη μέλη μελλοντικών σχεδίων που θα είναι ενδεχομένως αντιφατικά. Το μόνο υποχρεωτικό στοιχείο είναι αυτό της ανασταλτικής προθεσμίας. Στην ουσία, τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να θεσμοθετήσουν στο πεδίο αυτό.

9. **Άρθρο 9**

Το άρθρο αυτό επαναλαμβάνει τη διαδικασία του άρθρου 2 της Απόφασης του Συμβουλίου αριθ. 87/373/ΕΟΚ της 13ης Ιουλίου 1987 για τις λεπτομέρειες ασκήσεως των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της Επιτροπής (1)

(1) ΕΕ αριθ. L 197, της 18.7.1987, σ. 33.

10. 'Αρθρο 10

Το άρθρο 10 επαναλαμβάνει ουσιαστικά τις συνήθεις διατάξεις εκτός από την παράγραφο 2 που προβλέπει ότι η υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 8 καθίσταται ενεργός από την έναρξη ισχύος της οδηγίας. Η διάταξη αυτή δικαιολογείται από το γεγονός ότι δεν απαιτεί νομοθετική αλλαγή στα κράτη μέλη και ότι είναι απαραίτητο να καθιερωθεί συνεργασία με τα κράτη μέλη το συντομότερο δυνατό ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία ενδεχομένων πρόσθετων αποκλίσεων στις νομοθεσίες των κρατών μελών.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ
ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

	Πνευματικά δικαιώματα				Συγγενικά δικαιώματα		
	Συνήθης	ανώνυμα/ψευδώνυμα	φωτογραφίες	φιλμ	Καλλιτέχνες ερμηνευτές	Παραγωγοί φωνογραφημάτων	Ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί
Βέρνη/ Ρώμη	τουλάχιστον 50 μθδ	τουλάχιστον 50 από τη δημοσίευση	τουλάχιστον 25 από την υλοποίηση	συνήθης ή 50 από τότε που κατέστησαν προσιτά στο κοινό	τουλάχιστον 20 από παράσταση	τουλάχιστον 20 από υλική ενσωμάτωση	τουλάχιστον 20 από εκπομπή
B	50 μθδ* +ΠΠ 10	50 από δημοσίευση	–	–	–	–	–
DK	50 μθδ	50 από δημοσίευση	50 από υλοποίηση	50 μθδ	50 από εκτέλεση	50 από υλική ενσωμάτωση	50 από διανομή
D	70 μθδ	70 από δημοσίευση	70 μθδ ή 50 ή 25 από δημοσίευση	70 μθδ	50 από δημοσίευση	25 από δημοσίευση ή παραγωγή	25 από διανομή
G	50 μθδ	50 από δημοσίευση	50 μθδ	50 μθδ	50	–	–
E	60 μθδ/80	60 από δημοσίευση/ 80	60 μθδ/80 ή 25 από υλοποίηση	60 μθδ/80	40 από δημοσίευση ή ερμηνεία	40 από δημοσίευση ή παραγωγή	40 από υλοποίηση
F	50/70 μθδ + ΠΠ 8 ή 14	50/70 από δημοσίευση + ΠΠ 8 ή 14	50 μθδ + ΠΠ 8 ή 14	50 μθδ ΠΠ 8 ή 14	50 από παρουσίαση στο κοινό ή ερμηνεία	50 από παραγωγή	50 από διανομή
IRL	50 μθδ	50 απο δημοσίευση	50 από δημοσίευση	50 από δημοσίευση	–	50 από δημοσίευση	50 από διανομή
I	50 μθδ+ΠΠ 6 ή 12	50 από δημοσίευση + ΠΠ 6	50 από παραγωγή 20 από υλοποίηση + ΠΠ 6	50 από παρουσίαση ή παραγωγή + ΠΠ 6	20 από παράσταση	30 από κατάθεση ή εγγραφή	–
LUX	50 μθδ	50 από τότε που κατέστη προσιτό στο κοινό	50 από υλοποίηση	50 από τότε που κατέστη προσιτό στο κοινό	20 από παράσταση	20 από εγγραφή	20 από διανομή
NL	50 μθδ	50 από τότε που κατέστη προσιτό στο κοινό	50 μθδ	50 μθδ	–	–	–
P	50 μθδ	50 από δημοσίευση	25 από υλοποίηση	50 μθδ	50 από εκτέλεση	50 από υλική ενσωμάτωση	50 από διανομή
UK	50 μθδ	50 από τότε που κατέστη προσιτό στο κοινό	50 μθδ	50 από υλοποίηση ή από τότε που κατέστη προσιτό στο κοινό	50 από εκτέλεση	50 από δημιουργία ή δημοσίευση	50 από διανομή

ΠΠ = παράταση λόγω πολέμου
+μθδ = μετά θάνατο δημιουργού

Διάρκεια προστασίας σε ορισμένες τρίτες χώρες

	Καλλιτέχνες/ ερμηνευτές	παραγωγοί φωνογραφημάτων	ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί	πνευματικά δικαιώματα
Αυστρία	50 εκτέλεση	50 εγγραφή/ δημοσίευση	30 εκπομπή	70 μθδ/ 70 δημοσίευση
Κύπρος	--	20 εγγραφή	20 εκπομπή	50 μθδ/ δημοσίευση
Τσεχο/ σλοβακία	50 υλική ενσωμάτωση	50 υλική ενσωμάτωση	50 εκπομπή	50 μθδ/ δημοσίευση
Φινλανδία	50 υλική ενσωμάτωση	50 υλική ενσωμάτωση	50 εκπομπή	50 μθδ/ δημοσίευση
Ουγγαρία	--	20 υλική ενσωμάτωση	--	50 μθδ/ δημοσίευση
Ισλανδία	25 υλική ενσωμάτωση	25 εγγραφή	25 εκπομπή	50 μθδ/ δημοσίευση
Μάλτα	--	25 εγγραφή	25 εκπομπή	50 μθδ δημοσίευση
Νορβηγία	50 εκτέλεση	50 εγγραφή	50 εκπομπή	50 μθδ/ δημοσίευση
Σουηδία	50 υλική ενσωμάτωση	50 υλική ενσωμάτωση	50 εκπομπή	50 μθδ/ δημοσίευση
Ελβετία	--	--	--	50 μθδ/ δημοσίευση
ΗΠΑ	--	75 δημοσίευση	--	50 μθδ/ δημοσίευση
Ιαπωνία	30 εκτέλεση	30 υλική ενσωμάτωση	30 εκπομπή	50 μθδ/ δημοσίευση
Καναδάς	--	50 υλική ενσωμάτωση	--	50 μθδ/ δημοσίευση

Σχέδια νόμων και διεθνών συμφωνιών

	Πνευματικά δικαιώματα	Συγγενικά δικαιώματα
B	70 μθδ	50
NL		50
GR	70μθδ	50
CH	70 μθδ	50
ΟΜΠΙ	70 μθδ	
GATT	50 μθδ	50(ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί 20)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

περί εναρμονίσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη :

τη συνθήκη για την ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 57 παράγραφος 2, το άρθρο 66 και τα άρθρα 100Α και 113,

την πρόταση της Επιτροπής,

Σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής,

Εκτιμώντας :

ότι η Σύμβαση της Βέρνης περί προστασίας των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων και η Διεθνής Σύμβαση της Ρώμης περί προστασίας των εκτελεστών ή ερμηνευτών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, προβλέπουν μόνον κατώτατα χρονικά όρια προστασίας, αφήνοντας στα συμβαλλόμενα κράτη τη δυνατότητα να προβλέπουν μεγαλύτερης διάρκειας προστασία για τα σχετικά δικαιώματα· ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν κάνει χρήση αυτής της ελευθερίας· ότι, εξάλλου, ορισμένα κράτη μέλη δεν έχουν προσχωρήσει στη Σύμβαση της Ρώμης,

ότι η κατάσταση αυτή και η χρήση εκ μέρους των κρατών μελών της εν λόγω ελευθερίας συνεπάγονται ότι οι εθνικές νομοθεσίες που εφαρμόζονται σήμερα ως προς τη διάρκεια προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων εμφανίζουν διαφορές που είναι δυνατόν να εμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων καθώς και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και να νοθεύουν τις συνθήκες του ανταγωνισμού στη κοινή αγορά· ότι, ως εκ τούτου, για την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, είναι απαραίτητη η εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών προκειμένου να καταστεί ενιαία η διάρκεια της προστασίας σε όλη την Κοινότητα,

ότι η ελάχιστη διάρκεια προστασίας των 50 ετών μετά το θάνατο του δημιουργού όπως προβλέπεται από τη σύμβαση της Βέρνης απέβλεπε στην προστασία του δημιουργού και των δύο πρώτων γενεών των κατιόντων του· ότι η παράταση της διάρκειας του μέσου όρου ζωής στην Κοινότητα είναι τέτοια, ώστε η διάρκεια αυτή να μην επαρκεί πλέον για να καλύπτει δύο γενεές,

ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν προβλέψει παρατάσεις της διάρκειας πέραν των 50 ετών μετά το θάνατο του δημιουργού προκειμένου να αντισταθμίσουν τις επιπτώσεις που είχαν οι παγκόσμιοι πόλεμοι στην εκμετάλλευση των έργων·

ότι με την ευκαιρία της διάσκεψης της Στοκχόλμης του 1967 για την αναθεώρηση της Σύμβασης της Βέρνης, ορισμένες αντιπροσωπείες των κρατών μελών έχουν υιοθετήσει ψήφισμα με το οποίο τα συμβαλλόμενα μέρη καλούνται να παρατείνουν τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος του δημιουργού· ότι κατά τις συζητήσεις που διεξήχθηκαν στο πλαίσιο της Διεθνούς οργάνωσης πνευματικής ιδιοκτησίας κατά την προετοιμασία πιθανού πρωτοκόλλου στη Σύμβαση της Βέρνης, το θέμα αυτό περιλήφθηκε στην ημερησία διάταξη,

ότι όσον αφορά τη διάρκεια προστασίας των συγγενικών δικαιωμάτων, ορισμένα κράτη μέλη έχουν επιλέξει διάρκεια προστασίας 50 ετών από τη δημοσίευση ή τη μετάδοση· ότι στα άλλα κράτη μέλη, που προετοιμάζουν σήμερα τη σχετική νομοθεσία, έχει επιλεγεί διάρκεια προστασίας 50 ετών,

ότι στην πρόταση της Κοινότητας για τις διαπραγματεύσεις στο Γύρο της Ουρουγουάης στο πλαίσιο της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT) προβλέπεται διάρκεια προστασίας 50 ετών από τη δημοσίευση για τους παραγωγούς φωνογραφημάτων,

ότι ο σεβασμός των κεκτημένων δικαιωμάτων εμπίπτει στις γενικές αρχές του δικαίου τις οποίες προστατεύει η κοινοτική έννομη τάξη· ότι, ως εκ τούτου, η εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων δεν μπορεί να συνεπάγεται εξασθένιση της προστασίας της οποίας απολαύουν σήμερα εντός της Κοινότητος δικαιούχοι· ότι προκειμένου να περιοριστούν στο ελάχιστο οι συνέπειες από τα μεταβατικά μέτρα και για να καταστεί εφικτή η πραγματική θέση σε εφαρμογή της εσωτερικής αγοράς στις 31 Δεκεμβρίου 1992, είναι σκόπιμο να υπάρξει εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας με βάση μεγαλύτερες χρονικές περιόδους,

ότι στην ανακοίνωση της της 17ης Φεβρουαρίου 1991 "Ενέργειες με βάση το Πράσινο Βιβλίο - Πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής σχετικά με τα δικαιώματα του πνευματικού δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα"(1), η Επιτροπή τονίζει ότι η εναρμόνιση των δικαιωμάτων του πνευματικού δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να πραγματοποιούνται βάσει υψηλού επιπέδου προστασίας, δεδομένου ότι τα εν λόγω δικαιώματα αποτελούν τη βάση της πνευματικής δημιουργίας και η προστασία τους εξασφαλίζει τη διατήρηση και την ανάπτυξη της δημιουργικότητας προς το συμφέρον των δημιουργών, της παραγωγής πολιτιστικών αγαθών, των καταναλωτών και ολόκληρου του κοινωνικού συνόλου,

ότι για να θεσπιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας, ανταποκρινόμενο τόσο στις απαιτήσεις της εσωτερικής αγοράς όσο και στην ανάγκη δημιουργίας νομικού πλαισίου που να ευνοεί την αρμονική ανάπτυξη της δημιουργικότητας στην Κοινότητα, η εναρμόνιση της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να καλύπτει 70 έτη μετά το θάνατο του δημιουργού ή 70 έτη από τη στιγμή που το έργο τίθεται νομίμως στη διάθεση του κοινού, και η προστασία των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να καλύπτει 50 έτη από το γεγονός που αποτελεί αφετηρία της προθεσμίας,

ότι αυτές οι προθεσμίες πρέπει, σύμφωνα με τις συμβάσεις της Βέρνης και της Ρώμης, να υπολογίζονται από 1ης Ιανουαρίου του έτους το οποίο έπεται της αφετηρίας της προθεσμίας,

---

(1) COM (90) 584 τελικό

ότι το άρθρο 1 της οδηγίας 91/250/ΕΟΚ[2] της 14ης Μαΐου 1991 για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών προβλέπει ότι τα κράτη μέλη προστατεύουν τα προγράμματα των ηλεκτρονικών υπολογιστών, με βάση το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, ως λογοτεχνικά έργα κατά την έννοια της Σύμβασης της Βέρνης (-Πράξη Παρισίων - 1971)· ότι η παρούσα οδηγία εναρμονίζει τη διάρκεια προστασίας των λογοτεχνικών έργων στην Κοινότητα· ότι επομένως, πρέπει να καταργηθεί το άρθρο 8 της οδηγίας αριθ. 91/250/ΕΟΚ , με το οποίο καθιερώνεται προσωρινή μόνον εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας των προγραμμάτων των ηλεκτρονικών υπολογιστών,

ότι τα άρθρα 9 και 10 της οδηγίας ... του Συμβουλίου[3], όσον αφορά το δικαίωμα μίσθωσης και δανεισμού και ορισμένα συγγενικά δικαιώματα, προβλέπουν μόνο ελάχιστη διάρκεια προστασίας των δικαιωμάτων, με την επιφύλαξη μελλοντικής εναρμόνισης· ότι είναι, ως εκ τούτου, σκόπιμο να καταργηθούν τα εν λόγω άρθρα προκειμένου η διάρκεια προστασίας των δικαιωμάτων αυτών να ευθυγραμμίζεται με την προβλεπόμενη από την παρούσα οδηγία διάρκεια,

ότι τα φωτογραφικά έργα απολαύουν προστασίας, μόνο για ελαχίστη περίοδο 25 ετών από τη δημιουργία τους βάσει της Σύμβασης της Βέρνης· ότι, εξάλλου, ορισμένα κράτη μέλη διαθέτουν σύστημα πολλαπλής προστασίας για τις φωτογραφίες, δηλαδή προστασία βάσει του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας για τις φωτογραφίες που θεωρούνται καλλιτεχνικά έργα κατά την έννοια της Σύμβασης της Βέρνης, και μία ή περισσότερες ειδικές προστασίες για όσες δεν θεωρούνται τέτοιου είδους έργα· ότι, κατά συνέπεια, πρέπει να υπάρξει πλήρης εναρμόνιση αυτών των διαρκειών προστασίας,

ότι για να αποφευχθούν οι διαφορές ως προς τη διάρκεια προστασίας, είναι αναγκαίο, όταν σε κράτος μέλος συμβεί ορισμένο γεγονός που αποτελεί αφετηρία μιάς προθεσμίας, να θεωρείται ότι η προθεσμία αυτή αρχίζει να τρέχει σε όλη την Κοινότητα,

ότι το άρθρο 6α, παράγραφος 2, της Σύμβασης της Βέρνης προβλέπει ότι το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού εξακολουθεί να ισχύει μετά το θάνατό του, τουλάχιστον μέχρι την απόσβεση των περιουσιακών δικαιωμάτων· ότι είναι σκόπιμο οι διατάξεις

---

(2) ΕΕ L 122, 17.5.1991, σ.42.

(3)

αυτές να περιληφθούν στην παρούσα οδηγία, με την επιφύλαξη του ενδεχόμενου μεταγενέστερης εναρμόνισης του ηθικού δικαιώματος,

ότι η διάρκεια προστασίας που προβλέπεται από την παρούσα οδηγία πρέπει να ισχύει για τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα , των οποίων η χώρα καταγωγής κατά την έννοια της Σύμβασης της Βέρνης είναι μια τρίτη χώρα, χωρίς, ωστόσο, η διάρκεια αυτή να υπερβαίνει τη διάρκεια που καθορίζεται στη χώρα καταγωγής του έργου,

ότι όσον αφορά τη διάρκεια προστασίας των συγγενικών δικαιωμάτων για τους δικαιούχους οι οποίοι δεν είναι κοινοτικοί υπήκοοι αλλά δικαιούνται προστασίας δυνάμει διεθνών συμφωνιών, πρέπει επίσης να ισχύει η διάρκεια προστασίας που προβλέπεται από την παρούσα οδηγία, χωρίς όμως η διάρκεια αυτή να υπερβαίνει τη διάρκεια προστασίας που καθορίζεται στην τρίτη χώρα της οποίας ο δικαιούχος είναι υπήκοος,

ότι η θέση σε εφαρμογή των διατάξεων σε θέματα σύγκρισης των διαρκειών προστασίας δεν πρέπει να οδηγεί τα κράτη μέλη σε σύγκρουση με τις διεθνείς τους υποχρεώσεις· ότι δυνάμει αυτών των διεθνών υποχρεώσεων, τα κράτη μέλη παρέχουν διαφορετική μεταχείριση στα έργα ή τους υπηκόους τρίτων χωρών, η οποία μπορεί να συνεπάγεται διατάραξη της εσωτερικής αγοράς· ότι, επομένως, πρέπει να προβλεφθεί διαδικασία που επιτρέπει να αποφεύγονται οι δυσμενείς αυτές συνέπειες,

ότι οι δικαιούχοι πρέπει να είναι σε θέση να απολαύουν της μεγαλύτερης διάρκειας προστασίας την οποία καθιερώνει η παρούσα οδηγία κατά τρόπο ενιαίο για όλη την Κοινότητα εφόσον τα δικαιώματά τους δεν έχουν ακόμη αποσβεστεί στις 31 Δεκεμβρίου 1994,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ :

Άρθρο 1

1. Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας από λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα κατά την έννοια του άρθρου 2 της Σύμβασης της Βέρνης προστατεύονται καθόλη τη διάρκεια της ζωής του δημιουργού και 70 έτη μετά το θάνατό του, ανεξαρτήτως του χρόνου κατά τον οποίο το έργο κατέστη νομίμως προσιτό στο κοινό.

2. Όταν το δικαίωμα ανήκει από κοινού στους συνεργάτες ενός έργου, η προθεσμία που αναφέρεται στην παράγραφο 1 υπολογίζεται από το θάνατο του τελευταίου επιζώντος συνεργάτη.

3. Για τα ανώνυμα και τα ψευδώνυμα έργα, τα έργα των οποίων ο δημιουργός είναι νομικό πρόσωπο σύμφωνα με τη νομοθεσία των κρατών μελών και τα συλλογικά έργα, η διάρκεια προστασίας είναι 70 έτη μετά το χρόνο κατά τον οποίο το έργο κατέστη νομίμως προσιτό στο κοινό.

Πάντως όταν το υιοθετηθέν από το δημιουργό ψευδώνυμο δεν αφήνει καμία αμφιβολία ως προς την ταυτότητά του ή αν ο δημιουργός αποκαλύψει την ταυτότητά του κατά την περίοδο που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο η διάρκεια της εφαρμοστέας προστασίας είναι η προβλεπόμενη στην παράγραφο 1.

4. Τα ανώνυμα ή ψευδώνυμα έργα δεν προστατεύονται αν ευλόγως μπορεί να υποτεθεί ότι ο δημιουργός τους απεβίωσε πριν από τουλάχιστον 70 έτη.

5. Για τα έργα που δημοσιεύονται σε τόμους, μέρη, τεύχη, αριθμούς ή επεισόδια, ως προς τα οποία η διάρκεια προστασίας αρχίζει από τη στιγμή που το έργο κατέστη νομίμως προσιτό στο κοινό, η διάρκεια αυτή υπολογίζεται για κάθε στοιχείο χωριστά.

6. Τα συλλογικά έργα και τα έργα των οποίων ο δημιουργός είναι νομικό πρόσωπο, όταν δεν υπάρχει η γνωστοποίηση στο κοινό που αναφέρεται στο άρθρο 3, προστατεύονται επί 70 έτη από τη δημιουργία τους.

Άρθρο 2

1. Τα δικαιώματα των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών προστατεύονται επί 50 έτη μετά την πρώτη δημοσίευση της ενσωμάτωσης σε υλικό υπόστρωμα της εκτέλεσης ή, σε περίπτωση μη δημοσίευσης από την πρώτη μετάδοση της εκτέλεσης. Πάντως τα εν λόγω δικαιώματα αποσβέννυνται 50 έτη μετά την εκτέλεση, αν η δημοσίευση ή η εκπομπή δεν έλαβε χώρα μέσα στην προθεσμία αυτή.

2. Τα δικαιώματα των παραγωγών φωνογραφημάτων προστατεύονται επί 50 έτη μετά την πρώτη δημοσίευση του φωνογραφήματος. Πάντως, τα εν λόγω δικαιώματα αποσβέννυνται 50 έτη μετά την υλική ενσωμάτωση, αν το φωνογράφημα δεν δημοσιεύτηκε μέσα στην προθεσμία αυτή.

3. Τα δικαιώματα των παραγωγών πρώτης υλικής ενσωμάτωσης κινηματογραφικών έργων και συνεχειών με ζωντανές εικόνες, ανεξαρτήτως του αν συνοδεύονται ή όχι από ήχο, αποσβέννυνται 50 έτη μετά την πρώτη δημοσίευση. Πάντως, αποσβέννυνται 50 έτη μετά την υλική ενσωμάτωση, αν το έργο ή η συνέχεια με ζωντανές εικόνες δεν δημοσιεύτηκε μέσα στην προθεσμία αυτή.

4. Τα δικαιώματα των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών προστατεύονται επί 50 έτη μετά την πρώτη μετάδοση.

Άρθρο 3

1. Οι προστατευόμενες φωτογραφίες απολαύουν της διάρκειας προστασίας που προβλέπεται στο άρθρο 1.

Άρθρο 4

1. Όταν μία από τις προθεσμίες που αναφέρονται στα άρθρα 1, 2 και 3 αρχίζει να τρέχει σε ένα κράτος μέλος, θεωρείται ότι αρχίζει να τρέχει σε όλη την Κοινότητα.

2. Η προστασία την οποία χορηγούν τα κράτη μέλη στα έργα, των οποίων χώρα καταγωγής, κατά την έννοια της Συμβασης της Βέρνης, είναι τρίτη χώρα και ο δημιουργός δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους της Κοινότητας, λήγει το αργότερο κατά την ημερομηνία λήξεως της προστασίας στη χώρα καταγωγής του έργου χωρίς να είναι δυνατή υπέρβαση της διάρκειας που προβλέπεται στο άρθρο 1.

3. Οι διάρκειες προστασίας που προβλέπονται στο άρθρο 2 ισχύουν επίσης για τους δικαιούχους που δεν είναι υπήκοοι της Κοινότητας, καθόσον η προστασία τους χορηγείται από τα κράτη μέλη. Η χορηγούμενη, ωστόσο, από τα κράτη μέλη προστασία λήγει το αργότερο κατά την ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας που προβλέπεται στην τρίτη χώρα, της οποίας ο δικαιούχος είναι υπήκοος.

4. Εν αναμονή της ενδεχόμενης σύναψης διεθνών συμφωνιών σχετικών με τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, μπορεί να αποφασιστεί με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 9 :

   α) να μην εφαρμοστεί ή να τροποποιηθεί ο συγκριτικός κανόνας ως προς τις διάρκειες προστασίας που καθορίζεται στις παραγράφους 2 και 3 έναντι ορισμένων τρίτων χωρών, προκειμένου ιδίως τα κράτη μέλη να μην έλθουν σε σύγκρουση με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους· πάντως, η διάρκεια της προστασίας δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να υπερβαίνει την προβλεπόμενη στα άρθρα 1 και 2 διάρκεια,

   β) να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα στην περίπτωση που η προστασία χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών μόνον από ορισμένα κράτη μέλη, και η κατάσταση αυτή έχει ως συνέπεια σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού ή διαταραχές κατά τις συναλλαγές στην εσωτερική αγορά.

Άρθρο 5

Οι προθεσμίες που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία υπολογίζονται από την 1η Ιανουαρίου του έτους που έπεται του προβλεπόμενου για την αφετηρία της προθεσμίας.

Άρθρο 6

1. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται στα δικαιώματα που δεν έχουν αποσβεσθεί στις 31 Δεκεμβρίου 1994. Πάντως, οι διατάξεις αυτές δεν συνεπάγονται σύντμηση της ισχύουσας διάρκειας προστασίας, την οποία εγγυώνται οι νομοθεσίες των κρατών μελών.

2. Το ηθικό δικαίωμα που αναγνωρίζεται στο δημιουργό διατηρείται τουλάχιστον μέχρις αποσβέσεως των περιουσιακών δικαιωμάτων.

Άρθρο 7

1. Το άρθρο 8 της οδηγίας 91/250/ΕΟΚ καταργείται.

2. Τα άρθρα 9 και 10 της οδηγίας [.../.../ΕΟΚ] καταργούνται.

Άρθρο 8

1. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν πάραυτα στην Επιτροπή κάθε σχέδιο για τη χορήγηση νέων συγγενικών δικαιωμάτων και αναφέρουν τους λόγους που δικαιολογούν την εισαγωγή τους, καθώς και την προβλεπόμενη διάρκειά τους.

2. Τα κράτη μέλη αναβάλλουν την έκδοση των σχεδίων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 επί 3 μήνες από την ημερομηνία της κοινοποίησης. Η προθεσμία αυτή ανέρχεται σε 12 μήνες αν η Επιτροπή, μέσα στους τρεις μήνες που έπονται της κοινοποίησης, καταστήσει γνωστή την πρόθεσή της να προτείνει σχετική οδηγία.

Άρθρο 9

Η Επιτροπή επικουρείται από μια επιτροπή συμβουλευτικού χαρακτήρα, την οποία αποτελούν αντιπρόσωποι των κρατών μελών και της οποίας προεδρεύει ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής.

Ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής υποβάλλει στην εν λόγω επιτροπή σχέδιο των μέτρων που πρόκειται να ληφθούν. Η επιτροπή διατυπώνει τη γνώμη της για το σχέδιο μέσα σε προθεσμία που μπορεί να ορίσει ο πρόεδρος ανάλογα με τον επείγοντα χαρακτήρα του θέματος και, εάν χρειασθεί προβαίνει, σε ψηφοφορία.

Η γνώμη καταχωρείται στα πρακτικά· επιπλέον, κάθε κράτος μέλος έχει το δικαίωμα να ζητήσει να καταχωρηθεί η θέση του στα πρακτικά.

Η Επιτροπή λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη τη γνώμη της επιτροπής και τον ενημερώνει για τον τρόπο με τον οποίο έλαβε υπόψη τη γνώμη αυτή.

Άρθρο 10

1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως και 7, το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 1992.

   Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, αυτές περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής αυτής αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.

   Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τα κείμενα των διατάξεων εσωτερικού δικαίου, τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

2. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις διατάξεις του άρθρου 8 από την ημερομηνία κατά την οποία η παρούσα οδηγία παράγει αποτέλεσμα.

Άρθρο 11

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Δημοσιονομικό Δελτίο

ΤΟΜΕΑΣ Ι: Δημοσιονομικές επιπτώσεις

1. Ονομασία της ενέργειας
   Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας των συγγραφικών δικαιωμάτων και ορισμένων άλλων συναφών δικαιωμάτων.

2. Κονδύλιο του προϋπολογισμού
   Κονδύλιο Α 25 10: έξοδα συνεδριάσεων επιτροπών των οποίων η γνωμοδότηση είναι υποχρεωτική κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης κοινοτικών πράξεων (ομάδα 3).

3. Νομική βάση
   - Άρθρο 57(2), 66, 100Α και 113 ΕΟΚ.
   - Άρθρο 145, 3η περίπτωση ΕΟΚ· Διαδικασία Ι του άρθρου 2 της απόφασης 87/373/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 1987 για τον καθορισμό των τρόπων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή (ΕΕ αριθ. L 197, της 18/07/87, σ. 33).

4. Περιγραφή της ενέργειας
   Η πρόταση οδηγίας αποτελεί βασικό μέτρο για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς (βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση αριθ. 341/87 της 24/01/89). Η εναρμόνιση που επιτυγχάνεται μέσω της οδηγίας θα επιτρέψει να καταργηθούν τα εμπόδια που υφίστανται στις συναλλαγές οι οποίες αφορούν προστατευόμενα έργα και αντικείμενα κοινοτικής καταγωγής. Ωστόσο, όσον αφορά τα έργα και αντικείμενα που προέρχονται από τρίτες χώρες, θα εξακολουθήσουν να υφίστανται διαφορές όσον αφορά τη διάρκεια προστασίας, ιδιαίτερα λόγω των διαφόρων υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει τα κράτη μέλη σε διεθνές επίπεδο.

   Μέχρις ότου καθοριστεί η αντιμετώπιση των σχέσεων της Κοινότητας με τις τρίτες χώρες με την πραγματοποίηση των κατάλληλων διαπραγματεύσεων, θα πρέπει να ληφθούν ορισμένα προσωρινά μέτρα. Τα μέτρα αυτά εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Επιτροπής η οποία θα πρέπει ωστόσο να επικουρείται από μία συμβουλευτική επιτροπή.

   Η επιτροπή αυτή θα εκδίδει γνωμοδοτήσεις για τις διαφορές που υπάρχουν όσον αφορά τη διάρκεια προστασίας που ορίζεται για τις τρίτες χώρες καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι διαφορές αυτές και τα μέτρα τα οποία πρέπει να λάβει η Επιτροπή προκειμένου να επιλύσει τα προβλήματα που αφορούν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και που συνδέονται με τη διαφορετική μεταχείριση των προστατευόμενων έργων και αντικειμένων καταγωγής τρίτων χωρών.
   Εκτιμάται ότι η επιτροπή αυτή θα πραγματοποιήσει συνεδριάσεις κατά τη διάρκεια μιας τετραετούς περιόδου μετά τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο (δηλαδή, έτη 1993 έως 1996).

5. Ταξινόμηση της δαπάνης
   ΜΥΔ
   ΜΔΠ

6. Φύση της δαπάνης
   Έξοδα συνεδριάσεων της συμβουλευτικής επιτροπής που θεσπίζεται από το άρθρο 9 της οδηγίας.

7. Δημοσιονομική επίπτωση στις πιστώσεις παρέμβασης (τμήμα Β του προϋπολογισμού).
   Καμία.

8. Προβλεπόμενες διατάξεις στην πρόταση ενέργειας για την καταπολέμηση της απάτης.
   Δεν προβλέπεται καμία συγκεκριμένη διάταξη.

Τομέας 11: Διοικητικές δαπάνες

(τμήμα 1 του προϋπολογισμού)

1. Η προτεινόμενη ενέργεια συνεπάγεται αύξηση του προσωπικού της Επιτροπής;

   Όχι.

2. Να αναφερθεί το ποσό των δαπανών λειτουργίας και προσωπικού που προκύπτουν από την προτεινόμενη ενέργεια.

   Έξοδα που αφορούν την πραγματοποίηση 6 ετήσιων συνεδριάσεων και 2 εμπειρογνώμονες ανά κράτος μέλος. Μέσο κόστος 480 ECU ανά εμπειρογνώμονα και ανά συνεδρίαση.

   Κόστος ανά οικονομικό έτος 70.000 ECU για τα έτη 1993 έως 1996.

Τομέας III: στοιχεία ανάλυσης κόστους-αποτελεσματικότητας

1. Στόχοι και συνοχή με τον οικονομικό προγραμματισμό.

   Η ενέργεια εντάσσεται στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης και της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Προβλέπεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής "Συνέχεια του Πράσινου Βιβλίου - Πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής όσον αφορά τα συγγραφικά και συναφή δικαιώματα" της 17ης Ιανουαρίου 1991 (COM(90) 584 τελικό).

   Η ενέργεια αυτή προβλέπεται στον οικονομικό προγραμματισμό της γενικής διεύθυνσης για την εσωτερική αγορά και τις βιομηχανικές υποθέσεις.

2. Αιτιολόγηση της ενέργειας
   Η δημιουργία της επιτροπής αυτής εντάσσεται στο πλαίσιο των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή. Η επιτροπή αυτή θα έχει ως καθήκον την έκδοση γνωμοδοτήσεων σχετικά με τα προβλεπόμενα μέτρα από την Επιτροπή, ώστε να αποφευχθούν τα προβλήματα που τίθενται στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς λόγω της διαφορετικής μεταχείρισης που επιφυλλάσσουν τα κράτη μέλη στα προστατευόμενα έργα και αντικείμενα καταγωγής τρίτων χωρών.

3. Συνέχεια και αξιολόγηση της ενέργειας.
   Οι δραστηριότητες της συμβουλευτικής επιτροπής θα εξαρτηθούν σε μεγάλο μέρος από τα προβλήματα που θα προκύψουν στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς.
   Ο προγραμματισμός των συνεδριάσεων θα είναι αρκετά ευέλικτος και θα εξαρτάται από τη σπουδαιότητα και τον επείγοντα χαρακτήρα των θεμάτων.

ISSN 0254-1483

COM(92) 33 τελικό

ΕΓΓΡΑΦΑ

GR **08**

Αριθ. καταλόγου : CB-CO-92-087-GR-C

ISBN 92-77-41744-7

Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
L-2985 Luxembourg